

CASTI CONNUBII – OM DET KRISTNA ÄKTENSKAPET

Pius XI

Imprimatur

Stockholm 9 maj 2016

+ Anders Arborelius ocd., Biskop av Stockholm

© Copyright *CASTI CONNUBII* – Encyclical of Pope Pius XI On Christian Marriage, Libreria Editrice Vaticana

© Copyright 2016 för den svenska översättningen, Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj (KUÄF) och Göran Fäldt.

Översättning till svenska, Göran Fäldt (2016).

CASTI CONNUBII

ENCYKLIKA AV PÅVEN PIUS XI

OM DET KRISTNA ÄKTENSKAPET

CASTI CONNUBII

ENCYKLIKA AV PÅVEN PIUS XI

OM DET KRISTNA ÄKTENSKAPET

TILL DE VÖRDADE BRÖDERNA, PATRIARKERNA, PRIMAS, ÄRKEBISKOPAR, BISKOPAR OCH ANDRA ORDINARIUS I DE LOKALA KYRKORNA I SANN FRID OCH KOMMUNION MED DEN APOSTOLISKA STOLEN.

Vördade bröder och älskade barn, hälsa och apostolisk välsignelse.

1. Hur värdigt det kyska äktenskapet är, vördade bröder, framkommer tydligast av att Kristus vår Herre, den evige Faderns Son, inte bara antagit den fallna människans natur och instiftat äktenskapet med kärleksfull önskan att förlösa vårt släkte på ett särskilt sätt som fundament för familj och hem och därigenom för all mänsklig förening, utan också upphöjt det till en ställning som sant och stort sakrament i den Nya lagen och återställt det till dess ursprungliga renhet som gudomlig institution vars inre ordning och omvårdnad har anförtrotts hans brud Kyrkan.

2. För att de efterlängtrade frukterna ska kunna erhållas genom denna förnyelse av äktenskapet är det emellertid nödvändigt att människor i själ och tanke först och främst blir upplysta av Kristi sanna lära i denna sak. Och för det andra att kristna makar, styrkta i svagheter och vilja av Guds inre nåd, formar sitt tankesätt och handlande i överensstämmelse med denna oförvitliga Kristi lag för att uppnå verklig frid och lycka för sig själva och sina familjer.

3. Det är ändå inte bara vi som med vakande faderlig blick ser över den universella världen från denna apostoliska stol utan också ni vördade bröder, som i det ni ser med oss djupt sörjer över att så många glömmer det kristna äktenskapets helighet, eller stöder sig på falska principer för en ny och ytterligt perverterad morallära och ofta trampar den under sina fötter. Och eftersom dessa så skadliga missförståelser och denna fördärvliga moral börjat sprida sig till och med bland de trogna och långsamt vinner mark, betraktar vi det som vår plikt att i vårt ämbete som Kristi Ställföreträdare och högste herde och lärare höja vår röst för att bevara hjorden sammanhållen i vår omsorg att undvika förgiftade betesmarker och, så vitt det kommer an på oss, bevara dem för skada.

4. Vi har därför beslutat att tala till er, vördade bröder, och genom er till hela Kristi Kyrka och till hela människosläktet, om det kristna äktenskapets natur och värdighet, om de fördelar och förmåner som tillkommer familjen och själva det mänskliga samhället, om missförståelser som motsäger detta så viktiga område i evangeliets lära, om de laster som står i motsatsförhållande till den äktenskapliga föreningen, och slutligen om viktigaste åtgärderna som bör förverkligas. När vi nu talar om detta följer vi i vår företrädares, den i åminnelse salige Leo XIII: s fotspår, vars för 50 år sedan offentliggjorda encyklika *Arcanum*¹ vi härmed bekräftar och gör till vår egen, och då vi utförligare vill förklara vissa punkter med anledning av omständigheter i vår tid, förklarar vi icke desto mindre att encyklikan, långt från att vara föråldrad, fortfarande behåller sin fulla kraft i denna dag.

5. Och för att börja med just denna encyklika som helt ägnar sig åt att försvara äktenskapet som gudomlig institution, dess sakramentala värdighet och dess oavbrutna stabilitet, låter vi den här upprepas som en oföränderlig och okränkbar fundamental doktrin som säger att

---

¹ Encycl. *Arcanum divinae sapientiae*, 10 febr 1880.

äktenskapet inte instiftades eller återupprättades av människan utan av Gud, genom det naturliga upphovet, och av Kristus vår Herre genom vilken naturen återlösts och att dessa lagar inte kan underkastas mänskliga dekret eller något annat förbund ens mellan makarna själva. Detta är en doktrin av den Helige Ande;² det är den universella Kyrkans obrutna tradition; det är den högtidliga definitionen från konciliet i Trient som förklarar och med den Heliga Skrifs ord grundligen formulerar att Gud är upphovet till äktenskapsbandets eviga stabilitet och till dess enhet och fasthet.³

6. Trots att äktenskapet till sin egen natur är en gudomlig institution spelar också den mänskliga viljan en högst hedervärd roll när den är verksam i äktenskapets inre liv. Ty varje enskilt äktenskap uppstår bara ur makarnas fria samtycke var och en för sig, eftersom det är en äktenskaplig förening mellan en viss man och en viss kvinna; och denna akt av den fria viljan, genom vilken varje part överlåter och villigt tar emot de rättigheter som är kännetecknande för det äktenskapligaståndet⁴, är så nödvändig för att konstituera ett riktigt äktenskap, att den inte kan ställas till förfogande av någon mänsklig makt.⁵ Denna frihet hör emellertid bara samman med frågan om de parter som skriver avtalet verkligen önskar ingå äktenskap eller gifta sig med en viss nämnd person; men äktenskapets natur är helt oberoende av människans fria vilja i den meningen att om äktenskap en gång ingåtts är personen därigenom underställd dess gudomligt grundade lag och dess i allt väsentliga egenskaper. Ty den Änglalike läraren säger, när han skriver om den äktenskapliga hedern och om avkomman som är äktenskapets frukt: "Dessa ting omfattas så i äktenskapet genom själva det äktenskapliga avtalet, att om någonting som uttryckts i samtycket strider mot det som konstituerar äktenskapet, skulle det inte vara ett verkligt äktenskap".⁶

7 Genom äktenskapet förenas avtalsparternas själar och knyts samman mer öppet och intimt än i kroppsligt hänseende, dock inte i första hand genom övergående andliga känslor utan genom viljans avsiktliga och fasta handlande; och ur deras själsliga förening uppstår genom Guds förordning en helgad och oantastlig bindning. Förstått på detta sätt blir sådana avtal något helt annorlunda, både i jämförelse med parningen mellan djur med sina naturliga, men blinda instinkter där varken förnuft eller fri vilja spelar roll, och med sådana mänskliga kortvariga föreningar som är långt ifrån alla sanna och hedrande viljegrundade föreningar och som därför inte heller kan åtnjuta familjelivets många rättigheter.

---

² 1 Mos., I, 27-28; II, 22-23; Matt., XIX, 3 sqq.; Ef, V, 23 sqq.

³ Conc. Trid., Sess. XXIV.

⁴ Cod. iur. can., c. 1081 & 2 (1917).

⁵ Cod. iur. can., c. 1081 & 1 (1917).

⁶ S:t Thom av Aquino, *Summa theol.*, p. III Supplem 9, XLIX, art.3

8. Det står då klart att den legitimt konstituerade auktoriteten har rätten och därför plikten att begränsa, hindra och bestraffa sådana undermåliga föreningar som strider mot förnuftet och naturen; men eftersom det är en fråga som härrör ur den mänskliga naturen själv skall vår företrädares, den i ljusst minne bevarade Leo XIII ⁷, undervisning hållas för säker: "I valet av levnadsstånd finns inget tvivel om att det ligger i var och ens makt och kloka avgörande att antingen säga ja till rådet om jungfruligheten som getts av Jesus Kristus, eller till att ingå ett bindande förbund i äktenskapet. Att ta ifrån människan äktenskapets naturliga och ursprungliga rätt till äktenskap eller på något sätt begränsa äktenskapets väsentliga syfte som nedlagts i begynnelsen av Gud själv med orden 'var fruktsamma och föröka er' ⁸ står inte i någon mänsklig lags makt."

9. Därför konstitueras det heliga äktenskapsförbundet både av Guds vilja och människans vilja. Från Gud kommer själva instiftandet av äktenskapet, syftet för vilket det instiftats, lagarna som styr det och dess överflödande välsignelser; men det är människan själv som med Guds hjälpande medverkan och ett godhjärtat överlåtande av den egna personen till en annan under hela livstiden blir upphov till varje enskilt äktenskap med de förpliktelser och välsignelser som det gudomliga instiftandet bidrar till.

10. När vi nu, vördade bröder, vill förklara vari de välsignelser Gud har tillfört ett sant äktenskap består, och hur stora de är, slår oss orden från den illustre kyrkoläraren vars minne vi nyligen högtidlighållit i vår encyklika *Ad salutem* med anledning av femtonhundraårsdagen av hans död: ⁹ "Dessa", säger S:t Augustinus, "är alla välsignelser i äktenskapet på grund av att äktenskapet i sig självt är välsignelse; avkomma, äktenskaplig trohet och sakramentet." ¹⁰ Och hur en lysande sammanfattning av hela läran om det kristna äktenskapet inryms under dessa tre huvudpunkter förklarar den helige läraren själv uttryckligen, när han säger: "Genom äktenskaplig trohet förskrivs det så att inget sexuellt samlag skall äga rum utanför det äktenskapliga bandet med en annan man eller en annan kvinna; med hänsyn till avkomman skall barn födas av kärlek och få en ömsint omvårdnad och fostran i en religiös atmosfär; i dess sakramentala aspekt förskrivs det slutligen, för att det äktenskapliga bandet inte skall brytas, och för att en man eller en hustru, om de separerat, inte skall förenas med en annan, som man eller kvinna, inte ens för en avkommas skull skall förenas. Detta anser vi vara äktenskapets lag genom vilken naturens fruktbarhet förskönas och otuktens onda ting hålls tillbaka." ¹¹

11. Det är således barnet som intar den första platsen bland äktenskapets välsignelser. Och det är faktiskt människosläktets Skapare själv som i sin godhet vill använda människor som medhjälpare i livets fortplantning och som lärt dem detta när han instiftade äktenskapet i Paradiset. Han har ju sagt till våra första föräldrar, och genom dem till alla framtida makar:

---

⁷ Encycl. *Rerum novarum*, 15 maj 1891.

⁸ 1 Mos 1:28

⁹ Encycl. *Ad salutem*, 20 april 1930

¹⁰ S:t August., *De bono coniug.*, kap. 24, n. 32.

¹¹ S:t August., *De Gen. ad litt.*, lib. IX, kap. 7, n. 12.

”Var fruktsamma och föröka er och uppfyll jorden.”¹² Som S:t Augustinus kommenterar den helige aposteln S:t Paulus’ ord till Timotheos ¹³, när han säger: ”Aposteln själv vittnar därför att äktenskapet är till för avlandets skull: ’Jag vill därför’, säger han, ’att de unga flickorna gifter sig’. Och, som om någon sade till honom, ’Varför?’, tillägger han omedelbart: ’Att föda barn och bli familjemödrar’.” ¹⁴

12. Vilken stor och god gåva detta är och vilken stor välsignelse äktenskapet är framgår tydligt när man väger in människans värdighet och hennes upphöjda mål. Ty människan överträffar alla andra synliga varelser därför att hon enbart genom sitt naturliga förnuft har fått ett företräde. Dessutom vill Gud att människor föds, inte bara för att de skall leva och uppfylla jorden, utan än mer för att de skall kunna vara Guds tillbedjare och att de skall få känna Honom och älska Honom och till slut ha hela sin glädje i Honom för evigt i himlen; och detta slutliga mål övergår allt ett öga sett och ett öra hört och allt som nått in till människans hjärta ¹⁵, därför att människan upphöjs till Gud på underbart sätt till en övernaturlig ordning. Av detta kan det med lätthet uppfattas vilken stor gåva av den gudomliga godheten barn är och vilken enastående äktenskapets frukt barn är som föds av Guds allsmåktiga kraft och med deras samverkan som är förenade för alltid i äktenskap.

13. Men kristna föräldrar måste också förstå att det är deras bestämda uppgift att sprida och skydda den mänskliga rasen på jorden och inte enbart uppfostra vilka Guds sanna tillbedjare om helst, utan barn som blir lemmar i Kristi Kyrka och fostras till medborgare bland helgonen och till levande lemmar i Guds hushåll ¹⁶, så att antalet tillbedjare av Gud och vår Frälsare kan öka dag för dag.

14. Ty även om kristna makar som kanske redan är helgade själva inte kan överföra helgelse till sin avkomma, och fast själva den naturliga livsalstrande processen blivit en dödens väg genom ursynen som förs vidare till de efterkommande, ändå i någon mån deltar i detta ursprungliga äktenskaps välsignelser i Paradiset eftersom det är en välsignelse för dem att frambära sin avkomma till Kyrkan och för att de genom denna Guds barns mest fruktbärande Moder kan pånyttfödas genom dopets bad till övernaturlig rättvisa och till slut göras till levande lemmar i Kristus som delaktiga i ett odödligt liv och bli arvingar till den eviga härlighet som vi alla strävar efter djupast i vårt hjärta.

15. Om en sann kristen mor väger in detta väl, förstår hon verkligen med en känsla av djup tröst de ord som vår Frälsare talat till henne: ”När en kvinna ska föda, har hon det svårt, för hennes stund har kommit. Men när hon fött sitt barn, minns hon inte längre sina plågor i glädjen över att en människa har fötts till världen”; ¹⁷ och när hon insett att hon kunnat övervinna modertjänandets alla plågor och bestyr och oro med en mer berättigad och helig glädje än den romerska modern till Gracchi, gläder hon sig i Herren, krönt liksom av sin avkommas härlighet. Både mannen och hustrun tar emellertid emot dessa barn med glädje och tacksamhet ur Guds hand och betraktar dem som talenter som anförtratts dem att

---

¹² 1 Mos, 1: 28.

¹³ 1Tim, 5: 14.

¹⁴ S:t. August., *De bono coniug.*, kap. 24 n. 32.

¹⁵ 1 Kor, 2:19

¹⁶ Ef. 2:19.

¹⁷ Joh 16:21

ansvara för, inte bara för att använda dem till sin egen fördel eller för ett jordiskt gemensamt ägande, utan för att återlämnas till Gud med ränta på räakenskaps dag.

16. Avkommans välsignelse är emellertid inte avslutad bara genom att ge dem livet utan något annat måste tilläggas, nämligen avkommans lämpliga fostran. Ty Gud skulle i sin stora vishet ha misslyckats förse de födda barnen med det som motsvarar deras behov, och på samma sätt för hela mänskligheten, om Han inte gett dem Han anförtrott makten och rätten att avla barn också makten och rätten att fostra dem. För det kan inte undgå någon att barn är oförmögna att tillgodose sina egna behov, inte ens när det gäller det naturliga livet och än mindre när det gäller det övernaturliga, utan att de under många år kräver hjälp, vägledning och fostran genom andra. Visserligen är det så, såväl genom naturlagen som genom Guds lag, att denna rättighet och förpliktelse att fostra avkomman i första hand åligger dem som påbörjat naturens arbete genom att föda dem, men också att det inte är tillåtet för dem att lämna detta arbete oavslutat och därigenom utsätta avkomman för ett säkert förfall. Men i äktenskapet har omsorgen säkerställts på bästa möjliga sätt för denna fostran, som är så avgörande för barnen, eftersom föräldrarna lever tillsammans genom ett ouplösligt band, och att omsorgen och den ömsesidiga hjälpen från bådas sidor därför alltid finns på plats.

17. Eftersom vi redan på ett annat ställe utförligt talat om ungdomens kristna uppfostran¹⁸ kan vi sammanfatta med ännu ett citat från S:t Augustinus: "När det gäller avkomman påbjuds det att de måste födas i kärlek och fostras enligt religionen"¹⁹ - och detta kommer också kortfattat till uttryck i den Kanoniska lagen - "Det främsta ändamålet med äktenskapet är avlandet och fostran av barn."²⁰

18. Vi kan inte heller underlåta att påpeka, *in fine*, att eftersom förpliktelsen som anförtrotts föräldrarna för deras barns bästa är av så hög värdighet och av så stor betydelse att allt utnyttjande av den förmåga Gud ger för avlandet av nytt liv, genom Guds och naturens lag, bara är en rättighet och ett privilegium för det äkta ståndet, och i alla avseenden måste hållas inom detta stånds heliga gränser.

19. Äktenskapets andra välsignelse, som vi sagt nämnts av S:t Augustinus, är den äktenskapliga hederns välsignelse som består i makarnas ömsesidiga trohet i uppfyllandet av äktenskapsavtalet så att det som tillhör en av parterna i kraft av detta avtal, och som sanktioneras av gudomlig lag, inte får förnekas den andre eller tillåtas någon annan tredje person; inte heller kan någonting som strider mot Guds rättigheter och lagar, och helt strider mot den äktenskapliga troheten, medges den ena av parterna.

20. Av det skälet fordrar den äktenskapliga troheten, eller hedern, först av allt fullständig enhet i äktenskapet vilket Skaparen själv nedlagt från begynnelsen när han ville att denna enhet inte skulle vara någon annan än den mellan en man och en kvinna. Och fast denna ursprungliga lag efteråt i någon mån gjordes skonsammare av Gud, kan det inte betvivlas att evangeliets lag till fullo återupprättade den ursprungliga och fullständiga enheten och

¹⁸ Encycl. *Divini illius Magistri*, 31 dec. 1929.

¹⁹ S:t August., *De Gen. ad litt., lib. IX, kap. 7, n. 12.*

²⁰ *Cod. iur. can.*, c. 1013 & 7.

avskaffade alla befrielser, som Kristi ord och Kyrkans obrutna undervisning och tolkning tydligt visar. Av denna anledning förklarar därför det heliga konciliet i Trident: "Kristus vår Herre har tydligt undervisat att detta band mellan två personer förenar och sammanfogar dem, så som han sagt: 'De är inte längre två utan ett kött'." ²¹

21. Inte heller ville Kristus vår Herre enbart fördöma alla former av polygami eller polyandri, som de kallas, vare sig de följer efter varandra eller sammanfaller, och varje annan yttre vanhedrande handling, för att äktenskapets heliga band blir beskyddade och fullständigt okränkta, utan förbjöd också alla beräknande tankar och begär efter sådana ting: "Men jag säger er: den som ser på en kvinna med åtrå har redan i sitt hjärta brutit hennes äktenskap." ²² Dessa vår Herres Jesu Kristi ord kan inte annulleras ens av en av parterna i äktenskapet ty de uttrycker en Guds och naturens lag som ingen människas vilja kan bryta eller förvränga. ²³

22. Nej, det ömsesidiga familjebildande samlivet mellan makarna själva måste, om den äktenskapliga tron ska kunna lysa med klädsam glans, utmärkas av kyskheten så att man och hustru i allt förhåller sig till Guds och naturens lag, och alltid eftersträvar att följa sin visaste och heligaste Skapares vilja med den största vördnad inför Guds verk.

23. Denna äktenskapliga tro, som S:t Augustinus så träffande kallar "kyskhetens tro", blommar ut friare och vackrare och ädlare när den har sin rot i den bördiga jord som kännetecknar mannens och hustruns kärlek och som genomsyrar det äktenskapliga livets alla plikter och intar hedersplatsen i det kristna förbundet mellan de två. Ty den äktenskapliga tron kräver att man och hustru kommer samman i en särskilt helig och ren kärlek, inte som äktenskapsförbrytares kärlek utan så som Kristus älskade Kyrkan. Aposteln har lagt grunden för denna föreskrift när han sade: ²⁴ "Ni män, älska era hustrur så som Kristus älskat Kyrkan", den Kyrka han med gränslös kärlek bara omslöt för det goda han sökte för sin Bruds skull och inte till fördel för sig själv. ²⁵ Den kärlek som vi då talar om vilar inte på ögonblickets övergående lust eller bara på behagliga ord, utan på hjärtats djupa beröring som uttrycker sig i handlingar, eftersom gärningar är beviset på kärlek. ²⁶ Detta yttre uttryck för kärleken i hemmet kräver inte bara ömsesidig hjälp utan måste gå längre; det grundläggande syftet måste vara att mannen och hustrun hjälper varandra dag för dag i att forma sig själva fullkomligt i det inre livet, så att de genom sitt partnerskap i livet mer och mer växer till i dygd och framför allt att de kan växa i sann kärlek till Gud och medmänniskan som "hela lagen och profeterna beror på." ²⁷ Ty alla människor kan och bör, under alla förutsättningar och i alla tänkbara hedervärda levnadsförhållanden, efterlikna det mest fullkomliga exemplet på helighet som läggs fram för människan av Gud, nämligen Kristus vår Herre, och

---

²¹ Conc. Trid., Sess. XXIV.

²² Matt 5:28

²³ Decr. S. Officii, 2 mars 1679, propos. 50.

²⁴ Ef. 5:25; Kol 3:19.

²⁵ *Catech. Rom.*, II, kap. VIII q. 24.

²⁶ S:t Greg den Store, *Homii. XXX in Evang* (Joh 14:23-31), n.1

²⁷ Matt 22:40

genom Guds nåd nå fram till fullkomlighetens höjdpunkt så som många helgons föredöme är beviset på.

24. Detta ömsesidiga sammangjutande av man och hustru, denna fast bestämda ansträngning att hjälpa varandra till fullkomlighet, kan i högst verklig mening sägas vara, som den romerska katekesen också undervisar, det huvudsakliga skälet till och syftet med äktenskapet, under förutsättning att äktenskapet inte bara uppfattas restriktivt som instiftat för den rätta konceptionen och fostran av barnet, utan i vidare bemärkelse som en livsvävnad som makarna utbyter med varandra i dess helhet och är delaktiga i.

25. Genom just denna kärlek är det nödvändigt att alla andra rättigheter och skyldigheter i det äktenskapliga ståendet regleras enligt Apostelns ord: "Låt mannen ge vad han är skyldig hustrun, och hustrun på samma sätt till mannen"²⁸ ge uttryck, inte bara för rättvisans, utan också för den barmhärtiga kärlekens lag.

26. I hemmets gemenskap bör därför denna "kärlekens ordning" blomstra, som S:t Augustinus kallar det, eftersom den bekräftats av detta kärlekens band. Denna ordning omfattar både mannens företräde inför hustru och barn och hustruns villiga underordnande och uppmärksamma lydnad, som Aposteln anbefaller med dessa ord: "Ni kvinnor, foga er efter era män som efter Herren. Ty en man är sin hustrus huvud liksom Kristus är Kyrkans huvud."²⁹

27 Detta underordnande förnekar emellertid inte eller fråntar kvinnan den frihet som är helt och hållet hennes i värdigheten som mänsklig person och i det mest hedervärda ämbetet som hustru, mor och livsledsagarinna; det fordras inte heller av henne att hon skall efterkomma varje makens begäran så vitt den inte harmonierar med fullt acceptabla skäl eller med den värdighet maken är skyldig att respektera hos hustrun; inte heller innebär det, in fine, att hustrun likställs med personer som i lagens mening är omyndiga och som i allmänhet inte tillåts det fria utnyttjandet av sina rättigheter på grund av bristande förmåga till mognare avgöranden, eller förmodad okunnighet i samhällsliga angelägenheter. Men en överdriven frihet som inte tar hänsyn till vad som är gott och riktigt för familjen är inte tillåten. I den kropp som familjen är får hjärtat inte skiljas från huvudet, vilket skulle vara till stor skada för hela kroppen och en omedelbar fara för familjens säkerhet. För om mannen är huvudet och kvinnan hjärtat, kan han för sig ha främsta platsen som beslutsfattare och hon för sig den främsta platsen i kärleken.

28. Det måste sägas igen att detta hustruns underordnande under hennes man kan variera till graden och sättet med hänsyn till personernas omständigheter och till plats och tid. Om mannen i själva verket försummar sin skyldighet faller det på hustrun att ta hans plats för att leda familjen. Men familjens struktur och dess grundläggande lag måste alltid och överallt bevaras intakt, eftersom Gud har upprättat den och bekräftat den.

---

²⁸ *Catech. Rom.*, II, kap. VIII q. 24.

²⁹ Ef 5:22-23

29. Med stor vishet undervisar vår företrädare Leo XIII, salig i åminnelse, i encyklikan om det kristna äktenskapet som vi redan omnämnt och talar där om denna ordning som måste upprätthållas mellan man och hustru: "Mannen är familjens ledare och kvinnans huvud; men av det skälet att hon är kött av hans kött och ben av hans ben, må hon vara sin make undergiven och lydig, inte som en tjänarinna utan som livsledsagarinna, så att ingenting saknas i heder och värdighet i den lydnad hon visar. Må den gudomliga kärleken alltid vara en ledare i deras ömsesidiga relationer, både i honom som leder och i henne som lyder, eftersom båda, den ene i Kristus och den andre i Kyrkan, bär bilden av Kristus"³⁰

30. Dessa är således de delar som utgör den äktenskapliga trons välsignelse: enhet, kyskhet, barmhärtig kärlek, hedervärd ädel lydnad, som samtidigt upptecknar de förmåner som förlänas man och hustru i det äktenskapliga ståndet, förmåner som i sin tur skänker frid, värdighet och lycka i äktenskapet och som bevaras och fostras i trygghet. Därför är det ingen överraskning att denna äktenskapliga tro alltid hållits för den mest ovärderliga och särskilda välsignelsen i äktenskapet.

31. Men dessa förmåner sammantagna kompletteras och kröns så att säga av det kristna äktenskapets välsignelse som vi med S:t Augustinus' ord kallat sakramentet och som anger att bandet är av oupplöslig karaktär och att Kristus själv upphöjt och helgat det och gjort det till ett verksamt tecken på nåd.

32. För det första betonar Kristus själv oupplösligheten och det äktenskapliga bandets bestående karaktär när han säger: "Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt"³¹ och: "Den som skiljer sig från sin hustru och gifter om sig är en äktenskapsbrytare, och den som gifter sig med en frånskild kvinna är en äktenskapsbrytare"³².

33. Och S:t Augustinus drar tydligt in det han kallar äktenskapets välsignelse i denna oupplöslighet när han säger: "I sakramentet förutsätts det att äktenskapsbandet inte skall brytas, och att en man och en hustru inte skall förenas med någon annan, inte ens för en avkommas skull, om de separerat."³³

34. Och denna okränkbara stabilitet, som hör till varje äkta äktenskap fast inte i samma fullkomliga mått i varje enskilt fall, måste, på grund av Herrens ord "Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt", av nödvändighet omfatta alla äkta äktenskap utan undantag, eftersom det talades om våra första föräldrars äktenskap som är förebilden för alla framtida äktenskap. Därför har Mose tillåtit Guds utvalda folk skilsmässobrev, på grund av storheten och allvaret i den ursprungliga lagen före Kristus under vissa omständigheter, och därför att de var så förstockade, men kunde Kristus, i kraft av sin högsta lagstiftande makt, återkalla denna eftergift för större frihet och återupprätta den ursprungliga lagen orubbad genom de ord som aldrig får glömmas bort, "Vad Gud har fogat

---

³⁰ Encycl. *Arcanum divinae sapientiae*, 10 feb. 1880.

³¹ Matt 19:6

³² Luk 16:18

³³ S: t August, *De Gen. ad litt.* lib. IX, kap. 7, n. 12.

samman får människan alltså inte skilja åt". Av det skälet har vår företrädare i salig åminnelse, Pius VI, i ett brev till biskopen av Agria, mycket visligen sagt: "Därför står det klart att äktenskapet också i sitt naturliga tillstånd, och det säkerligen långt innan det upphöjts till värdigheten av ett sakrament, instiftats genom gudomlig lag på så sätt att det skulle föra med sig ett alltid bestående och oupplösligt band och som därför inte kan upplösas av någon civilrättslig lag. Fast det sakramentala elementet kan vara frånvarande i ett äktenskap, som i fallet med dem som inte tror, måste därför också i ett sådant äktenskap på samma sätt som gäller för ett verkligt äktenskap det ständiga bandet, som genom gudomlig rätt är så knutet till äktenskapet från dess första instiftande, förbli närvarande och därför inte vara underställt någon civilrättslig makt. Och därför är varje äktenskap som sägs vara ingånget antingen ingånget så att det verkligen är ett äkta äktenskap, i vilket fall det för med sig detta bestående band som enligt gudomlig rätt karaktäriserar varje sant äktenskap; eller antas vara ingånget utan det bestående bandet i vilket fall det inte föreligger något äktenskap utan en otillåten förening som står i motsats den gudomliga lagens natur, och som av det skälet inte kan inledas eller upprätthållas." ³⁴

35. Och om denna stabilitet verkar öppen för undantag, hur sällsynt undantaget än skulle vara som fallet är med vissa naturliga äktenskap bland dem som inte tror eller bland kristna vars äktenskap är giltiga men inte fullbordade, beror undantaget inte på människors vilja eller någon enbart mänsklig makt utan på gudomlig lag vars enda övervakare och uttolkare är Kristi Kyrka. Emellertid kan inte ens denna makt ha inflytande över orsaker i ett kristet äktenskap som är giltigt och som fullbordats. Ty lika klart som ett äktenskapskontrakt är till fullo uppfyllt, lika klart är det, genom Guds vilja, att också den största stabilitet och oupplöslighet hör till kontraktet, och att det inte får förstöras av någon mänsklig auktoritet.

36. Om vi i all vördnad vill tränga in i det djupare skälet för detta föreskrivna bud, vördade bröder, upptäcker vi det lätt i den andliga betydelsen av det kristna äktenskapet som är helt bestyrkt i fullbordade äktenskap mellan kristna. Ty, som aposteln säger i brevet till Efesierna, påminner de kristnas äktenskap om den mest fullkomliga föreningen mellan Kristus och Kyrkan: "Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo et in ecclesia;"³⁵ det är en förening som aldrig kan upplösas genom någon skilsmässa så länge Kristus lever och Kyrkan genom Honom. Och detta förklarar S:t Augustinus tydligt med dessa ord: "Detta beskyddas i Kristus och i Kyrkan som lever med Kristus för alltid och aldrig kan skiljas från Honom. Respekten för detta sakrament är sådan i Guds Stad... det vill säga, i Kristi kyrka, att när kvinnor gifter sig eller äktas som hustrur för att frambringa barn är det fel att lämna en hustru som är ofruktsam för att ta en annan att få barn med. Den som gör så gör sig skyldig till äktenskapsbrott, alldeles som om han gifte sig med en annan och är skyldig, inte i namn av dagens lag som säger att när någons partner förskjuts en annan kan tas, vilket Herren tillät i Mose lag därför att Israels folk i sina hjärtan var förstockade; utan i namn av evangeliets lag".³⁶

---

³⁴ Pius VI, *Rescript. ad Episc. Agriens.*, 11 juli 1789.

³⁵ Ef 5: 32

³⁶ S:t August., *De nupt. et concup.*, lib. I, kap. 10

37. Det kan inte undgå någon hur många de förmåner är som faktiskt härstammar från äktenskapets oupplöslighet om man bara vill ägna dem ett kortare beaktande, vare sig det gäller det goda som tillfaller de gifta parterna och deras avkomma, eller det mänskliga samhällets välfärd. För det första förfogar både man och hustru över en positiv garanti om denna stabilitets bestående slitstyrka, som de i sitt generösa överlåtande av sig själva som personer och i sin inre medmänsklighet av hjärtat också önskar av naturen, eftersom den sanna kärleken aldrig upphör.³⁷ Dessutom är en stark sanningens pelare uppställd till den lojala kyskhetens försvar mot varje försåtlig inbjudan till otrohet om någon skulle ställas inför en sådan situation inifrån eller utifrån; varje ängslig fruktan för att den andra parten i motgångar eller på grund av hög ålder skulle visa sig otrogen hindras, och i dess ställe råder en lugn känsla av trygghet. Både mannens och hustruns värdighet upprätthålls och den ömsesidiga hjälpen garanteras på tillfredsställande sätt, eftersom makarna hela tiden är förvarnade tack vare detta oupplösliga band som håller i alla påfrestningar och inser att de ingått bröllospartnerskapet, som bara döden kan upplösa, inte för förgängliga tings skull, eller för att tjäna sina lidelser, utan för att förse varandra med andra höga och bestående värden. Den äktenskapliga oupplösligheten spelar en viktig roll i barnens fostran och skolgång som behöver fortsätta många år eftersom det är föräldrarnas ansträngningar tillsammans som bäst bär upp de allvarliga och varaktiga bördorna i denna tjänst. Mindre fördelar tillför inte heller samhället något i dess helhet. Ty erfarenheten har förklarat att den oantastliga stabiliteten i äktenskapet är en fruktbärande källa för ett liv i dygderna och integrerande vanor. Där denna tingens ordning råder tryggas också lycka och välstånd i nationerna; som familjerna och individerna är, sådan är också staten, ty en kropp får sin bestämning genom delarna. De som ihärdigt försvarar äktenskapets oantastliga stabilitet har därför förtjänstfullt bidragit både till mannens, hustruns och barnens privata goda ting och det mänskliga samhällets goda.

38. Men i beaktandet av sakramentets förmåner finns, förutom stabiliteten och oupplösligheten, också andra mycket högre goda gensvar som ordet "sakrament" självt träffande indikerar; ty för kristna är det inte ett meningslöst och tomt namn. Herren Kristus, som den som instiftar och "fullkomnar" de heliga sakramenten,³⁸ gjorde äktenskapet till ett tecken på denna inre nåd som "fullkomnar den naturliga kärleken, bekräftar en oupplöslig förening och heliggör både man och hustru genom att upphöja sina trognas äktenskap till värdigheten av ett sant sakrament i den nya lagen".³⁹

39. Och eftersom de trognas giltiga äktenskapliga samtycke instiftades av Kristus som ett nådens tecken är den sakramentala naturen så intimt förbunden med det kristna

---

³⁷ 1 Kor 13: 8

³⁸ Conc. Trid., Sess. XXIV

³⁹ Conc. Trid., Sess. XXIV

äktenskapet att det inte kan finnas något verkligt äktenskap mellan döpta personer ”utan att det genom detta faktum är sakrament”.⁴⁰

40. Att de trogna därför uppriktigt ger ett sådant samtycke betyder att de därigenom öppnar sig själva för en skatt av sakramental nåd som hjälper dem att få övernaturlig kraft att fullgöra sina rättigheter och skyldigheter troget, heligt och uthålligt till dess döden skiljer åt. Därför inte bara ökar sakramentet den heliggörande nåden, det övernaturliga livets bestående princip hos alla som inte sätter något (*obex*) i vägen sätter, utan ger fler särskilda gåvor, som sättet att stå till förfogande, som nådens frö vilket allt tillsammans upphöjer och fullkomnar de naturliga krafterna, som uttrycket säger. Genom dessa gåvor stöds parterna, inte bara i den rätta förståelsen, utan i ett väl förankrat intimt kunnande, för att effektivt och framgångsrikt vilja förverkliga det som hör till det äktenskapliga ståndet med dess syften och plikter och som, in fine, ger dem rätt till nådens verkliga stöd, när de än behöver den för att fullgöra sitt stånds förpliktelser.

41. Eftersom det i den övernaturliga ordningen är den gudomliga försynens lag att människor inte skördar sakramentens fulla frukt som de mottar efter att förvärvat användandet av förnuftet om de inte samverkar med nåden, förblir äktenskapets nåd ändå i de flesta fall en talent som ligger dold och oanvänd i jorden såvida inte parterna brukar dessa övernaturliga krafter och odlar och utvecklar de nådens frön de tagit emot. Om de gör allt de förmår och samverkar ivrigt kommer de emellertid att kunna göra ståndets bördor lättare och fullgöra sina skyldigheter. Genom ett sådant sakrament styrks de och helgas på ett gudsinvigt sätt. Ty, som S:t Augustinus lär, helgas en man på samma sätt som genom dopet och vigningens sakrament, antingen för det kristna livets förpliktelser, eller för prästämbetet, och berövas aldrig sakramentets hjälp, nästan på samma sätt (fastän inte genom den sakramental karaktären) som de trogna som en gång förenats genom äktenskapets band aldrig berövas den hjälp sakramentets bindande kraft ger dem. Till och med de som begår äktenskapsbrott bär med sig det helgade oket fastän inte i det fallet som en äretitel utan som en skam för den skyldiga gärningen, ”som själen efter ett avfall liksom drar sig undan äktenskapet med Kristus inte förlorar trons sakrament som den mottagit i dopfunten, även om den förlorat sin tro.”⁴¹

42. Låt oss vara uppmärksamma på att dessa parter, som inte slås i bojor av sakramentets gyllene band utan smyckas av dem, med all sin kraft bör sträva mot sitt äktenskaps mål och mening, så att det inte bara genom sakramentets makt och symbolik, utan också andligt och i sitt levnadssätt får vara den alltid levande bilden av den mest fruktbara föreningen mellan Kristus och Kyrkan, som skall vördas som helgelsens tecken för kärleken i dess fullkomlighet.

---

⁴⁰ Cod. Jur. can., c. 1012

⁴¹ S:t August., *De nupt. et concup.*, lib. I, kap. 10.

43. Allt detta måste ni, vördade bröder, noga beakta och fundera på med livlig tro om ni skall se dessa äktenskapets utomordentliga förmåner i deras sanna ljus – avkomman, den äktenskapliga troheten och sakramentet. Ingen kan låta bli att beundra den gudomliga visheten, heligheten och godheten som med respekt för mannens och hustruns värdighet och lycka, så rikligen har ordnat för bevarandet och beskyddandet av det mänskliga släktet genom en enda och helgad gemenskap i förenade i bröllopet.

44. När vi begrundar det kyska äktenskapets höga kvaliteter, vördade bröder, förefaller det än beklagligare att vi särskilt i vår tid får bevittna hur det gudomligt instiftade ofta förhånas och degraderas på alla sidor.

45. Nu trampas tyvärr äktenskapets helighet ned och förlöjligas, inte i hemlighet eller förtäckt utan öppet och med all känsla av skam förträngd, än i ord eller skriven text, teateruppsättningar av alla slag, i romantisk litteratur, i amorösa och frivola romaner, i filmproduktioners livliga scenstagningar, i radiosända föredrag, kort sagt med alla de medel en uppfinningsrik modern vetenskap ställer till förfogande. Skilsmässa, äktenskapsbrott, alla de lägsta av laster antingen höjs till skyarna eller beskrivs åtminstone i sådana färger att de verkar undgå alla former av förebråelser eller vanära. Det saknas inte böcker som ger sken av att vara vetenskapliga men som egentligen bara har ett tunt lager fernissa av vetenskap så att de lättare omärkligt kan framföra sina idéer. Doktriner som försvaras i dessa bjuds ut till försäljning som produkter av ett modernt geni, ett sådant geni som nämligen bara ivrar för sanningen och som anser sig ha *emanciperat* sig själv från alla dessa gammalmodiga och omogna uppfattningar som de äldre står för; och ett antal av dess föräldrade åsikter förpassas till den traditionella doktrinen om det kristna äktenskapet.

46. Dessa tankar ingjuts i människor av alla sociala klasser, rika och fattiga, arbetsledare och arbetare, lärda och olärda, gifta och ensamstående, gudaktiga och ogudaktiga, gamla och unga, men det är för dessa sistnämnda som de värsta snarorna läggs ut eftersom de är det lättaste bytet.

47. Inte alla tillskyndare av dessa nya doktriner drivs till en ohämmad lusts ytterligheter; det finns de som strävar efter att ta sig fram en medelväg men som ändå anser att några eftergifter, när det gäller vissa av den gudomliga och naturliga lagens föreskrifter, bör medges i vår tid. Men med eller mindre vett och vilja liknar de ändå den store fiendens agenter som alltid söker så ogräs bland vetet.⁴² Vi, som Fadern har insatt att vaka över sina marker, vi som är bundna av vårt heliga ämbete att vara på vår vakt, så att den goda säden inte kvävs av ogräset, vi tror att det är rätt och tillbörligt att själva på allvar ta aposteln Paulus' allvarsamma ord ingjutna av den Helige Ande när han uppmanade sin älskade Timotheos: "Håll huvudet kallt, gör vad som åligger en förkunnare och fullfölj din tjänst... Förkunna ordet, träd upp i tid och otid, vederlägg, tillrättavisa, vädja – tålmodigt och med ständig undervisning".⁴³

---

⁴² Matt 13:25

⁴³ 2 Tim 4:2-5

48. Och för att fiendens bedrägerier skall kunna undvikas är det i själva verket nödvändigt att de först blottläggs; eftersom mycket är att vinna på att dessa villfarelser granskas kritiskt för de ovaksammas skull, kan vi för själarnas välfärds skull inte hålla helt tyst, även om vi, "som det anstår de heliga",⁴⁴ skulle föredra att inte nämna dessa ogudaktigheter.

49. För att börja vid själva källan till detta onda ligger den grundläggande principen i det faktum att äktenskapet upprepade gånger förklaras inte vara instiftat av naturens Skapare eller upphöjt av Kristus till värdigheten av ett sakrament, utan att det är tillkommet på människans initiativ. Några hävdar tryggt att de inte funnit säkra tecken på ett äktenskap enligt naturen eller enligt naturens lagar, utan betraktar det enbart som ett medel att producera liv eller för att på ett eller annat sätt tillfredsställa en häftig impuls. Andra accepterar å andra sidan en slags början eller frön till sant äktenskap i människans natur eftersom mannens och hustruns värdighet, eller det naturliga syftet att föröka och uppföda avkomman, inte ger en tillfredsställande avkastning om inte människorna hålls samman av något slags bestående band. Samtidigt vidhåller de att äktenskapet, genom olika samverkande orsaker, bara är en uppfinning av människans tänkande och stiftat enbart genom hennes vilja helt fjärran från denna spirande idé om äktenskapet.

50. Hur svårt alla dessa misstar sig och så utan all skam de lämnar hederlighetens vägar är redan uppenbart av det vi lagt fram här beträffande äktenskapets ursprung och karaktär och det som i äktenskapet är dess goda inneboende syfte. Det onda i denna inskolning framstår klart genom de konsekvenser deras förespråkare härleder ur den, nämligen att de lagar, institutioner och seder som styr äktenskapet står helt till människans förfogande och därför kan läggas till grund, ändras och avskaffas enligt mänsklig nyckfullhet och de skiftande omständigheterna i mänskliga mellanhavanden eftersom de tar sitt ursprung enbart i människans vilja; att den genererande kraften som har sitt ursprung i naturen själv är mer helgad och sträcker sig längre än äktenskapet – och därför kan utövas likaväl utanför som inom äktenskapets gränser och fast äktenskapets syfte sätts åt sidan som för att antyda att kvinnans frihet till sexuella förbindelser borde erkännas samma rättigheter som en lagligen gift hustrus kyska moderskap.

51. Välförsedda med dessa principer går vissa män så långt som till att dikta upp nya typer av samlevnadsformer som i nutiden, enligt egen utsago, passar människors rådande synsätt och på vilka de tar sig friheten att sätta etiketter som "temporära", "experimenterande" och "vänskapligt samförstånd". Dessa erbjuder äktenskapets alla njutningar och dess rättigheter utan det oupplösliga bandet och utan avkomma, om inte parterna senare ändrar sitt samboende till äktenskap i lagens fulla betydelse.

52. Det finns till och med sådana som envetet önskar att dessa praktiserade förhållanden görs legitima enligt lag, eller åtminstone får passera i en allmän öppen attityd bland människor. De tycks inte ens ana att dessa förslag inte har något att göra med den moderna

---

⁴⁴ Ef 5:3

”kulturen”, för vilken de tar sig stor ära, utan som helt enkelt är en avskyvärd förödelse som bortom alla gränser sänker våra kulturnationer till primitiva folks barbariska normer.

53. Och nu, vördade bröder, skall vi i detalj förklara det onda som utmanar vart och ett av äktenskapets välsignelser. Vår första reflektion gäller avkomman som många har djärvheten att kalla äktenskapets obekväma börda och som de säger noga skall undvikas av gifta personer, inte genom återhållsamhet med dygdens hjälp (vilket den kristna lagen tillåter i äktenskapet när båda samtycker), utan genom att sätta hinder i vägen för den äktenskapliga aktens syfte. Somliga ursäktar ett sådant brottsligt missbruk med hänvisning till att de är trötta på barn och vill tillfredsställa lusten utan den börda som följer. Andra säger att de antingen inte kan vara återhållsamma eller få barn på grund av svårigheter, endera på grund av modern eller på grund av omständigheter i familjen.

54. Hur allvarligt det än är kan inget skäl som i sig självt är mot naturen läggas fram och antas stämma överens med naturen och det moraliskt goda. Eftersom den äktenskapliga akten i första hand är avsedd för att få barn av naturen syndas det därför mot naturen om man medvetet genomför akten och fråntar den naturliga kraften dess syfte, varvid en gärning som är skamlig och i sig själv ond begås.

55. Det är därför inte mycket att förvånas över om den Heliga Skrift bär vittnesbördet att det gudomliga Majestätet med största avsky betraktar detta förfärande brott och ibland har bestraffat det med döden. Som S:t Augustinus anmärker, ”samlag till och med med sin lagliga maka är olagligt och ondskefullt när avlandet av avkomman förhindras. Onan, Judas son, gjorde det och för detta dödade Herren honom.”⁴⁵

56. Några har nyligen högtidligt bedömt det möjligt att lägga fram en annan lära i den här frågan och öppet avvika från en konstant kristen tradition, varför den Katolska kyrkan, som Gud anförtrott försvaret av moralens okränkbarhet och renhet och stå upprätt i den moraliska ruin som omger henne och skydda den äktenskapliga föreningens kyskhet från att smutsas av denna skamfläck, upphöjer sin röst som tecken på det gudomliga ambassadörskapet och genom vår mun på nytt offentligt påpeka: varje utnyttjande av äktenskapet på sådant sätt att akten medvetet förhindras i sin naturliga kraft att generera liv är en förbrytelse mot Guds och naturens lag så att de som tillåter sig sådant utnyttjande blir märkta av en allvarlig synd och skuld.

57. I kraft av vårt höga ämbete och i vår omtanke om själarnas frälsning uppmanar vi därför präster att höra bikt och andra själavårdare att inte låta de troende de har ansvar för gå vilse i förståelsen av denna mycket viktiga Guds lag; än mer att de gör sig immuna mot falska åsikter och inte i något avseende har överseende med dem. Om någon biktader eller själavårdare leder de trogna som anförtrotts dem in i dessa missuppfattningar, må Gud förbjuda det, låt honom inse att han måste avlägga full räkenskap inför Gud, den Högste Domaren, för att ha förrått sitt heliga förtroende och låta honom ta till sig Kristi ord: ”De är blinda ledare för blinda. Och om en blind leder en blind, faller båda i gropen”.⁴⁶

---

⁴⁵ S:t August., *De coniug. adult.*, lib. II, n. 12, 1 Mos 38:8-10.

⁴⁶ Matt 15:14.

58. Beträffande det onda utnyttjandet av äktenskapet framförs inte sällan andra argument som är falska och överdrivna för att förbigå de argument som är skamliga. Den heliga moder Kyrkan förstår mycket väl och uppskattar gärna allt som sägs beträffande moderns hälsa och faran för hennes liv. Och vem skulle inte med bedrövelse tänka på dessa ting? Vem fylls inte av djupaste beundran när en mor ses riskera sitt liv med heroisk själsstyrka för att rädda livet åt avkomman hon avlat? Bara Gud kan i sin godhet och barmhärtighet belöna henne för att hon fullföljer den tjänst naturen gett henne och kommer säkerligen i rikaste mått återgälda henne.⁴⁷

59. Den heliga Kyrkan vet att det inte sällan syndas mot en av parterna snarare än att den andra parten syndar, när han eller hon av tungt vägande skäl tillåter en förvrängning av den rätta ordningen. I det fallet föreligger inte någon synd under förutsättning att han eller hon, med tanke på kärlekens lag, inte underlåter att försöka avråda och avhålla parten från synd. De som förefaller handla mot naturen och utnyttjar de giftas rättighet med rätt avsikt i det äkta ståndet men som på grund av naturliga orsaker som valet av tid eller vissa brister inte kan frambringa nytt liv syndar inte heller. Ty i äktenskapet, liksom i utnyttjandet av de äktenskapliga rättigheterna, finns underordnade syften, som den ömsesidiga hjälpen, odlandet av den ömsesidiga kärleken och behärskan av lystenhet som man och hustru inte är förbjudna att ta hänsyn till, så länge de erkänner det första syftet och så länge aktens inneboende natur bevaras.

60. Det berör oss djupt att föräldrar som har stort behov av hjälp får lida när de upplever stora svårigheter för att kunna uppfostra sina barn.

61 De bör ändå se upp så att detta olyckliga sakernas tillstånd inte blir orsak till ett mycket olyckligare misstag. Ingen svårighet kan uppstå som rättfärdigar ett åsidosättande av Guds lag som förbjuder alla handlingar som i sig själva är onda. Det finns inte någon möjlig omständighet i vilken man och hustru styrkta av Guds nåd inte troget kan fullgöra sina plikter och bevara sin obefläckade kyskhet i äktenskapet. Denna sanning i den kristna tron uttrycks i det som konciliet i Trident lär: "Låt ingen överilat hävda att det finns av Gud givna föreskrifter som är omöjliga för de rättfärdiga att åtlyda och som konciliefäderna därför har belagt med anatema. Gud begär inte det omöjliga men genom sina befallningar ger Han oss handledning för att göra det vi kan göra, och för att be om det vi inte kan göra, så att Han kan hjälpa oss"⁴⁸.

62. Denna samma lära upprepades högtidligt och bekräftades av Kyrkan i fördömandet av den jansenistiska heresin som vågade yttra detta hädande av Guds godhet: "Några av Guds föreskrifter är, när man beaktar de krafter människan äger, omöjliga att uppfylla till och med för de rättfärdiga som vill hålla lagen och strävar efter att göra det; nåden genom vilken dessa lagar kunnat åtlydas saknas."⁴⁹

---

⁴⁷ Luk 6:38

⁴⁸ Conc. Trid., Sess. VI, kap. 11.

⁴⁹ Const. Apost. *Cum occasione*, 31 maj 1653, prop 1.

63. Men ett annat mycket allvarligt brott som måste noteras, vördade bröder, är att ta en avkommas liv som hålls dold i moderns sköte. Det finns de som vill att faderns eller moderns vilja skall avgöra om barnet får leva; andra säger att det är olagligt för så vitt det inte föreligger tunga medicinska, sociala eller eugeniska "indikationer". Eftersom fallet ligger under statlig strafflag som säger att förstörandet av en avkomma som avlats men inte fötts är förbjuden, anser dessa människor att den "indikation" de pekar på, och som de i en eller annan form försvarar och önskar se erkänd som sådan i allmän lag, inte skall bestraffas. Det finns också de som dessutom framhåller en önskan att de offentliga myndigheterna ska tillhandahålla hjälp i dessa dödsbringande operationer, vilket sorgligt nog alla vet är vanligt förekommande på en del håll.

64. Vad skulle, vördade bröder, när det gäller den "medicinska och terapeutiska indikationen" som vi refererat till med användande av deras egna ord, och hur mycket vi än kan beklaga den mor vars hälsa och till och med liv är i fara i den uppgift naturen gett henne att utföra, någonsin ändå vara tillräckliga skäl att på något sätt ursäkt ett direkt mord på oskyldiga? Det är precis det vi här har att ta ställning till. Vare sig det drabbar modern eller barnet är det mot Guds föreskrift och naturens lag: "Du skall inte dräpa".⁵⁰ Ty var och ens liv är lika heligt och ingen har makt, eller ens officiell auktoritet, att förstöra det. Det tjänar ingenting till att hänvisa till rätten att ta liv för här är det fråga om de oskyldiga och inte som i fallet med de skyldiga; inte heller är det här fråga om försvar med blodsutgjutelse mot en orättfärdig angripare (för vem skulle kalla ett oskyldigt barn orättfärdig angripare?); det är inte heller här fråga om "den yttersta nödens lag" som skulle kunna utvidgas till att direkt döda en oskyldig. Rättrådiga och skickliga läkare strävar på det mest lovvärda sätt att vaka över och hålla både mor och barn vid liv; de däremot visar sig tvärtom ovärdiga det hedervärda läkaryrket som räknar med den enes eller andres död under förevändningen att utöva medicinsk vetenskap eller av en vilseledd medkänslas motiv.

65. I allt stämmer detta överens med biskopens av Hippo ord när han fördömer sådana elakartade föräldrar som försöker förbli barnlösa men som inte skäms att döda sin avkomma om de misslyckas i detta: "Ibland går deras lustfyllda grymhet eller grymma lusta så långt som till att söka skaffa sig en ödesdiger sterilitet och om detta misslyckas till en önskan att förstöra avkomman innan den får liv, eller om den redan avlats i moderlivet, att den på ett eller annat sätt kvävs eller sugts ut för att dödas innan den föds. Om både mannen och kvinnan är delaktiga i sådant förfarande är de inte makar alls; och om de först handlat på det sättet har de inte blivit tillsammans för ett hederligt äktenskaps skull utan för en oren självtillfredsställelse; om båda inte är delaktiga i dessa gärningar vågar jag påstå att den ena antingen gör sig till mannens älskarinna eller den andra helt enkelt till sin hustrus älskare."⁵¹

66. Det som framförs till fromma för den sociala och eugeniska "indikationen" kan och måste accepteras under förutsättning att hederliga metoder används inom de rätta gränserna; men att vilja lägga fram skäl som har stöd i dem för att döda de oskyldiga är otänkbart och

---

⁵⁰ 2 Mos 20:13; jfr. Decr. S. Offic. 4 maj 1897, 24 juli 1895; 31 maj 1884.

⁵¹ S:t August., *De nupt. et concupisc.*, kap. XV.

stridande mot den gudomliga föreskrift som utfärdats i apostelns ord: "Låt oss inte göra det onda för att frambringa det goda".⁵²

67. De som sitter i regeringsställning bör inte glömma att all offentlig auktoritet har skyldighet att försvara de oskyldiga barnens liv genom lämplig lagstiftning och sanktioner, inte minst eftersom de som hotas och angrips själva inte kan försvara sina liv. Bland dem måste vi för det första nämna de barn som är gömda i moderlivet. Och om offentliga domstolar inte försvarar dem utan genom lagar och förordningar överlämnar dem att dö i händerna på läkare och andra, skall de komma ihåg att Gud är Domare och den som hämnas "det oskyldiga blodet som ropar till Gud från jorden".⁵³

68. Slutligen måste en sådan i praktiken skadlig tillämpning som gör intrång på människans naturliga rätt att ingå äktenskap, och som också har en påtaglig inverkan på avkommans välbefinnande, fördömas. Ty det finns sådana som är överdrivet angelägna i rashygienfrågan och som inte bara vill ge ytterligare säkra råd för det framtida barnets förmåga och hälsa, vilket i sig inte strider mot sunt förnuft, men som låter rashygienen gå före en högre ordnings syften och önskar att en offentlig myndighet hindrar sådana att gifta sig som trots att de passar för äktenskap på grund av överförbara arvsanlag skulle kunna frambringa en missbildad avkomma enligt normerna och antagandena i sina undersökningar. Och de önskar dessutom genom medicinska ingrepp ta ifrån personer som kan ha sådana arvsanlag den naturliga förmågan genom att lagstifta också mot deras vilja; och detta föreslår de inte för att med statlig auktoritet tungt bestraffa personer för begångna brott, eller för att hindra framtida brott, utan mot varje rätt och goda ting de vill att den civila myndigheten skall göra anspråk på för sig själv för att tillskriva sig en makt den aldrig haft och aldrig lagligen kan inneha över en sådan förmåga.

69. De som handlar på detta sätt misstar sig när de bortser från att familjen är mer helgad än Staten och att alla människor föds, inte för det jordiska och för denna tid, utan för Himlen och evigheten. Fast dessa individer ofta bör avrådas från att ingå äktenskap är det säkerligen fel att märka människor med ett brottsligt stigma av det skälet att de, trots att de i alla avseenden har förmåga till äktenskap, ingår äktenskap men antas föda barn med vissa brister även om är försiktiga och aktsamma.

70. Offentliga domare har ingen direkt makt över de personers kropp som ställts inför dem; när därför inget brott begåtts och inga skäl för svårare straff föreligger kan de aldrig direkt skada eller manipulera kroppens integritet vare sig av rashygiensskäl eller av något annat skäl. S:t Thomas undervisar om detta när han undersöker om mänskliga domare kan ålägga straff för att förhindra framtida onda ting och medger att den makten faktiskt existerar när det gäller andra former av onda ting, men förnekar den med rätta och tillbörligt när det gäller kroppslig misshandel. "Ingen oskyldig får straffas av mänsklig domstol vare sig genom piskning till döds, lemlästning eller genom att slås ihjäl".⁵⁴

---

⁵² Rom 3:8

⁵³ 1 Mos 4:10.

⁵⁴ *Summ. theol.*, 2a 2ae, q. 108 a 4 ad 2um.

71. Katolsk lära fastslår dessutom att det mänskliga förståndets ljus gör det helt klart att ingen personligen har någon annan makt över sina kroppsdelar än den som avser de naturliga syftena; och de har inte friheten att fördärva eller stympa lemmar eller på något annat sätt göra sig obrukbara för de naturliga funktionerna, utom då inga andra åtgärder kan vidtas för det som är tjänligt för hela kroppen.

72. Vi kan nu beakta ett annat område där missförstånd i fråga om äktenskaplig trohet finns. Varje synd som begås när det gäller avkomman blir på något sätt också en synd mot den äktenskapliga troheten, eftersom dessa välsignelser i egentlig mening hör ihop. Likväl måste vi i korthet nämna källor till missförståelse och lastbarhet som motsvaras av de dygder som den äktenskapliga tror kräver, nämligen den heder och kyskhet som finns mellan man och hustru och som bygger på hustruns följsamhet mot mannen och den sanna kärlek som binder båda parter tillsammans.

73. En följd av detta är därför att den ömsesidiga troheten fördärvas när de som menar att vår tids idéer och moraluppfattning rörande en viss farlig och oäkta vänskap med en tredje part kan tolereras och som lär ut att en större frihet i känslor och handlande i sådana externa relationer skulle vara tillåten för man och hustru, särskilt då så många (enligt vad de anser) drivs av en inneboende sexuell tendens som inte kan tillfredsställas inom det monogama äktenskapets stramare ramar. Den stränga inställning som fördömer all sinnlig ömhet och handlingar med en tredje part uppfattar de som själslig och mänsklig trångsynthet, som något förlegat eller ett slags extrem svartsjuka och drar slutsatsen att alla straff som staten beslutat i lag för att bevara den äktenskapliga troheten är ogiltiga eller bör avskaffas. Sådana ovärdiga och fruktlösa åsikter avvisas av den äkta inre röst som hörs hos varje kysk make och hustru och kan ses i ljuset av den rena naturens vittnesbörd, - ett vittnesbörd som fastslagits och bekräftats av Guds befallning: "Du skall inte begå äktenskapsbrott", ⁵⁵ och Kristi ord: "Den som ser på en kvinna med åtrå har redan i sitt hjärta brutit hennes äktenskap."⁵⁶ Kraften i detta gudomliga bud kan aldrig försvagas för mänsklig anpassnings skull, av dåligt föredöme eller som förevändning för mänskliga framsteg, ty så som "Jesus Kristus är densamme i går och i dag och i evighet,"⁵⁷ så består den ena och samma Kristi lära för att "inte en enda bokstav, inte minsta prick i lagen skall förgå; inte förrän allt har skett". ⁵⁸

74. Samma falska lärare som försöker fördunkla den äktenskapliga trohetens lyster och renhet avskaffar utan skrupler den aktningsvärda och tillitsfulla lydnad kvinnan är skyldig sin man. Många av dem går så långt som till att påstå att en sådan underkastelse från den ena partens sida är ovärdig mänsklig värdighet och att mannens och hustruns rättigheter är lika; de förkunnar därför djärvt att kvinnors emancipation har genomförts eller skall genomföras. Denna emancipation måste i deras tankevärld vara trefaldig, i styrandet av det inhemska samhället, i familjens ekonomiska skötsel och i barnens uppfostran. Den måste vara social, ekonomisk och psykologisk: - psykologisk, det vill säga att kvinnan efter sitt eget goda behag skall befrias från de betungande förpliktelser hon har som ledsagarinna och mor (Vi har

---

⁵⁵ 2 Mos 20:14

⁵⁶ Matt 5:28

⁵⁷ Heb 13:8

⁵⁸ Matt 5:18

redan sagt att detta inte är emancipation utan ett brott); socialt, i den utsträckning hon befrias från ansvaret för barn och familj borde hon, även om hon försummar båda, efter eget gottfinnande kunna ägna sig åt affärsrörelse eller till och med offentlig verksamhet; slutligen ekonomisk, så att hon, till och med utan sin mans vetskap och mot hans vilja, har full frihet att bestämma över och sköta sina egna affärer och därigenom ägna sin uppmärksamhet framför allt åt dessa snarare än åt barnen, maken och familjen.

75. Detta är emellertid inte kvinnans sanna emancipation och inte heller den rationella och upphöjda frihet som tillkommer den kristna kvinnan och hustrun; det är snarare ett förnedrande av den kvinnliga karaktären och moderskapets värdighet, och egentligen hela familjen och hemmet och som en följd av detta en förlust av hustrun för maken och för barnen modern och för hela familjen en alltid vakande beskyddarinna. Dessutom är denna falska frihet och onaturliga jämlikhet i förhållande till maken till skada för kvinnan själv för om kvinnan stiger ner från sin verkligt kungliga tron till vilken hos lyfts upp inom hemmets väggar med hjälp av evangeliet, dras hon snart ned till det gamla tillståndet av slaveri (om vi kanske inte ser till det yttre skenet utan till verkligheten) och som hos hedningarna bara blir ett verktyg för mannen.

76. Denna rättighetsjämlikhet som är så överdriven och förvrängd måste i själva verket erkännas i de rättigheter som hör till den mänskliga själens värdighet och som är kännetecknande för äktenskapskontraktet och oskiljaktigt knutet till det äktaståndet. I sådana ting åtnjuter otvivelaktigt båda parter samma rättigheter och är bundna av samma skyldigheter; i andra ting måste det finnas en viss ojämlikhet och tillbörlig anpassning som fordras av det som är gott för familjen och den rätta ordningen och enheten och stabiliteten i familjelivet.

77. Eftersom den gifta kvinnans sociala och ekonomiska på något sätt måste förändras med tanke på förändringarna i det sociala samspelet hör det till den civila myndighetens uppgift att anpassa hustruns civila rättigheter till moderna behov och krav och samtidigt ta hänsyn till det kvinnliga könets naturliga disposition och temperament, den goda moralen och till vad en familj behöver för sitt välbefinnande, men alltid under förutsättning att familjelivets ordning förblir orubbad, eftersom den har sin grund i något högre än mänsklig auktoritet och klokhet, nämligen Guds auktoritet och klokhet och därigenom inte är förändringsbar genom offentlig lagstiftning eller för att tillfredsställa individens privata bekvämlighet.

78. Dessa äktenskapets fiender går emellertid längre när de ersätter den sanna och beständiga kärleken, på vilken den äktenskapliga kärleken vilar, med en viss svävande samklang mellan temperamenten. De kallar det sympati och hävdar att den dag den upphör upplöses äktenskapet fullständigt, eftersom det är det enda band som knyter samman man och hustru. Är detta något annat än att bygga ett hus på lös sand? – ett hus som enligt Kristi ord skulle rasa och falla ihop så fort det utsätts för motgångarnas vågsvall: "och regnet öst ner, floden kom, vindarna blåste och störtade sig mot hans hus, och det rasade, och raset blev stort."⁵⁹ Det hus som däremot är byggt på berggrunden, det vill säga på ömsesidig äktenskaplig kyskhet och som styrks av en andlig, medveten och bestående förening, kommer inte bara aldrig att rasa ihop utan aldrig skakas av motgångar.

---

⁵⁹ Matt 7:27

79. Vi har så här långt, vördade bröder, visat på det utomordentligt förtjänstfulla i det kristna äktenskapets första två välsignelser som samhällets moderna omstörtare angriper. När vi nu tar i beaktande att den tredje välsignelsen, som är sakramentets, vida övergår de andra två, borde det inte förvåna oss att finna att detta, på grund av dess stora och utomordentliga förtjänster, angrips till och med hårdare av samma människor. De framför i första rummet att äktenskapet helt ligger under den profana och rent civila sfären som inte skall hänföras till det religiösa samhället, Kristi Kyrka, utan enbart till civilsamhället. De tillägger sedan att äktenskapskontraktet skall fråntas varje oupplösligt band och att separation och skilsmässa inte bara skall tolereras utan godkännas i lag; av detta följer slutligen att äktenskapet skall inräknas i de sekulära och civila institutionerna och berövas hela sin helighet. Den första punkten ligger i deras argument att den civila akten i sig själv skall motsvara äktenskapskontraktet (borgerlig vigsel, som den kallas), medan den religiösa handlingen skall betraktas som ett enkelt tillägg, eller i bästa fall som en eftergift för ett alldeles för vidskepligt folk. Dessutom kan de inte se någon anledning att invända mot äktenskap som kontraheras mellan katoliker och icke-katoliker utan någon hänvisning till religionen eller till kyrkliga auktoriteter. Den andra punkten som inte är något annat än konsekvensen av den första återfinns i ursäkten för fullständig skilsmässa och det berömmade främjandet av sådan civil lagstiftning som är till fördel för upplösandet av själva bandet. Eftersom alla äktenskaps och särskilt kristnas sakramentala äktenskaps religiösa karaktär har behandlats utförligt och styrkts av de vägande argumenten i Leo XIII:s encyklikor som vi flera gånger påmint om och gjort till våra egna, hänvisar vi er till dem och upprepar här bara ett par punkter.

80. Bara i ljuset av förnuftet självt och särskilt om historiens äldre dokument undersöks, om det osvikliga enkla samvetet tillfrågas och alla folkslags seder och institutioner undersöks, är det tillräckligt uppenbart att det finns en viss helighet och religiös karaktär också i den rent naturliga föreningen mellan man och kvinna, "inte något som tilläggs av slumpen utan som är inneboende, inte påtvingad av människor utan som en del i saker och tings natur", eftersom det har "Gud som sitt upphov och redan från början varit ett förebådande av Guds Ords inkarnation.⁶⁰ Denna helighet i äktenskapet som är nära förbunden med religionen och med allt som är heligt stiger upp från det gudomliga ursprung vi nyss nämnt, från dess syfte som är att föda och uppfostra barn åt Gud och från bandet mellan mannen och hustrun och Gud genom den kristna kärleken och det ömsesidiga stödet; och till sist uppstiger det ur äktenskapets sanna natur vars upphov skall sökas i Guds långtgående försyn varigenom det är medlet genom vilket livet överförs och som på ett sätt gör föräldrarna till den gudomliga allmaktens tjänare. Till detta måste läggas att det nya element av värdighet som kommer från sakramentet genom vilket det kristna äktenskapet gjorts så mycket ädlare och upphöjts till en sådan nivå, att det för Aposteln framträtt som ett stort sakrament som på alla sätt är värt att hedras.⁶¹

81. Den religiösa karaktär äktenskapet har, med dess höga betydelse av nåd och förening mellan Kristus och Kyrkan, fordrar uppenbarligen av dem som avser att gifta sig att de visar det en helig vördnad och ivrigt bemödar sig att föra sitt äktenskap så nära arketypen Kristus och Kyrkan så nära som möjligt.

---

⁶⁰ Leo XIII, *Encycl. Arcanum*, 10 febr. 1880.

⁶¹ Ef 5:32; Heb 13:4.

82. De som därför hastigt och obetänksamt med kontrakt ingår ett blandäktenskap, som Kyrkans förutseende och moderlika kärlek avråder från av mycket goda skäl, felar på ett iögonfallande sätt och ibland med fara för deras eviga frälsning. Denna Kyrkans inställning till blandäktenskap framgår i många av hennes dokument, alla med sammanfattning i den kanoniska lagen: "Kyrkan förbjuder med stor stränghet överallt äktenskap mellan döpta personer av vilka en är katolik och den andra är medlem i en schismatisk eller heretisk sekt; och om det förhåller sig så finns också risken att den katolska parten avfaller från den Katolska kyrkan och att barnen vilseleds varför ett sådant äktenskap också är förbjudet av den gudomliga lagen."⁶² Om Kyrkan vid något tillfälle beroende på omständigheter inte vägrar ge dispens från dessa stränga lagar (under förutsättning att den gudomliga lagen förblir orörd och att mot de faror som ovan nämnts lämpliga skyddsåtgärder vidtas), är det ändå osannolikt att den katolska parten inte skulle lida skada i ett sådant äktenskap.

83. Det blir därför, som erfarenheten visar, ofta resultatet att beklagliga avfall från religionen bland avkomman inte är ovanliga, eller att de utan att besinna sig stiger ned i den religiösa likgiltigheten som är nära besläktad med ogudaktigheten. Det man också måste ta hänsyn till är att det i dessa blandäktenskap blir mycket svårare att genom en levande andlig överensstämmelse efterlikna det mysterium vi talat om, nämligen den nära föreningen mellan Kristus och hans Kyrka.

84. Vad som säkerligen kommer att saknas är den nära andliga förening som är tecknet på Kristi Kyrka och dess karaktär, och som också bör vara det kristna äktenskapets förhärligade och förskönade tecken. Ty där motsättningar i själ och tänkande, sanning och känsla finns, kommer sannolikt själens och hjärtats band att brista, eller åtminstone försvagas. Ur detta kommer faran att kärleken mellan man och hustru och familjelivets frid och lycka, som vilar i hjärtats förening, kan förstöras. För flera århundraden sedan har också den gamla romerska lagen tillkännagivit: "Äktenskapen är föreningen mellan mannen och kvinnan i vilken de har livsgemenskap och förmedlar gudomliga och mänskliga rättigheter till varandra."⁶³ Men, vördade bröder, den dagligen ökade möjligheten till skilsmässa är, som vi särskilt påpekat, ett hinder för att återupprätta äktenskap till det tillstånd av fullkomlighet som den gudomlige Återlösaren velat att det skulle äga.

85. Anhängarna till dagens nyhedendom har inte lärt sig någonting av detta beklagliga sakernas tillstånd utan fortsätter allt ivrigare dag för dag att angripa äktenskapsbandets ouplöslighet med lagstiftning och uttalar offentligt att skilsmässors överensstämmelse med lag måste erkännas och att föråldrade lagar måste ersättas av en ny och humanare lagstiftning. Skälen som förs fram för skilsmässa är många och olikartade, en del kommer från berörda personers illvilja och skuld, andra bottnar i omständigheter i olika fall; de förre beskrivs som subjektiva, de senare som objektiva; med andra ord allt som kan göra äktenskapet svårt eller obehagligt. De eftersträvar att styrka sina påståenden om skälen för en skilsmässolagstiftning som de med olika argument vill driva igenom. De vidhåller alltså i första rummet att det är bra för båda parter att den som är oskyldig bör ha rätten att skilja sig från den skyldiga, eller att den skyldiga parten ska kunna dras ur en förening som inte tilltalar honom eller strider mot hans vilja. I andra rummet hävdar de att barnets bästa kräver det, ty det blir antingen berövade en ordentlig skolgång och uppfostran, eller dess

---

⁶² Cod. iur. can., c. 1060 (1917).

⁶³ Modestinus, in Dig. (Lib. XXIII, II: *De ritu nuptiarum*), lib. I, Regularum.

normala resultat, eller påverkas alltför lätt av föräldrars osämja och tillkortakommanden och får svårt att utveckla dygderna. För det tredje fordrar samhällets gemensamma goda att dessa äktenskap blir fullständigt upplösta eftersom de nu inte kan frambringa naturliga resultat och eftersom juridisk gottgörelse bör tillåtas när brott kan befaras som en följd av det gemensamma boendet och parternas samliv. Det sistnämnda, säger de, måste medges för att sådana brott ska kunna undvikas som begås avsiktligt för att utverka den önskade skilsmässodomen i vilken domaren rättsligt kan lösa bandet och också för att hindra människor att inställa sig i domstolen när det är uppenbart i det givna fallet att de ljuger och svär falskt vilket sett i sin helhet leder till förakt av domstolen och den rättsliga auktoriteten. Därför måste, enligt deras uppfattning, de civila lagarna reformeras för att möta dessa nya krav för att följa med i tidens förändringar i människors ändrade tänkesätt liksom i institutionerna och sederna. Vart och ett av dessa skäl anser de vara uttömmande så att allt sammantaget erbjuder ett klart bevis på nödvändigheten att medge skilsmässa i vissa fall.

86. Andra går ett steg längre och hävdar att äktenskapet, eftersom det är ett kontrakt mellan privatpersoner, är som andra privata kontrakt som båda parter i godo kan samtycka till att upplösa av vilket skäl som helst.

87. Som motsats till dessa djärva åsikter står, vördade bröder, Guds oföränderliga lag, i allt bekräftad av Kristus, en lag som aldrig kan fråntas sin kraft genom människors förordningar, ett folks idéer eller en lagstiftares vilja; "Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt." ⁶⁴ Och om en människa som handlar mot denna lag har skilt åt, är hans gärning utan innehåll och verkningslös och konsekvenserna består, som Kristus uttryckligen bekräftat: "Den som skiljer sig från sin hustru och gifter om sig, han är en äktenskapsbrytare": och han som gifter sig med en frånskild kvinna är en äktenskapsbrytare." ⁶⁵ Dessa ord berör dessutom varje slag av äktenskap, även ett som är enbart naturligt och legitimt; ty, som redan observerats, den oupplöslighet genom vilken lösandet av bandet en gång för alla ställts utanför parternas nyck och varje sekulär kraft, tillhör varje sant äktenskap.

88. Låt det högtidliga uttalandet av konciliet i Trient återkallas i minnet i vilket dessa missförstånd förkastats med anatemats stigmata: "Om någon, på grund av heresi eller svårigheter i samlevnaden eller medvetet missbruk av den ena eller andra parten i äktenskapet, skulle säga att äktenskapsbandet skulle kunna upplösas, låt honom bli anatema;" ⁶⁶ och återigen: "Om någon skulle säga att Kyrkan misstar sig när hon lärt eller lär att äktenskapsbandet, enligt evangeliernas och apostlarnas undervisning, inte kan upplösas på grund av äktenskapsbrottets synd på någondera parten sida, även om parten skulle vara oskyldig eller inte gett anledning till äktenskapets synd, kunde ingå ett annat äktenskap under den andres livstid; och att den begår äktenskapsbrott som gifter sig med en annan efter att ha förskjutit sin hustru som begått äktenskapsbrott, och sammalunda att hon begår äktenskapsbrott som förskjuter sin make och gifter sig med en annan: låt den som säger så bli anatema." ⁶⁷

---

⁶⁴ Matt 19:6

⁶⁵ Luk 16:18

⁶⁶ Conc. Trid., Sess. XXIV, kap. 5

⁶⁷ Conc. Trid., Sess. XXIV, kap. 7

89. Och om Kyrkan därför inte tagit miste och inte misstar sig när hon undervisar om detta och, eftersom det följaktligen är säkert att äktenskapsbandet inte kan lösas ens på grund av synd genom äktenskapbrott, är det uppenbart att alla de andra svagare ursäkter som kan förekomma, och som oftast framförs, inte kan vara av något som helst värde. Och de invändningar som stadigt förs fram mot äktenskapsbandet är lätt besvarade. Ty när under vissa omständigheter parternas ofullständiga separation tillåts, slits inte bandet. Denna separation, som Kyrkan själv tillåter, och uttryckligen nämner i den kanoniska lagen i de kanoniska paragrafer som tar upp parternas separation när det gäller den äktenskapliga relationen och samboendet, avlägsnar alla de påstådda olägenheterna och farorna.⁶⁸ Det tillkommer den heliga lagen, och i viss omfattning också den civila lagen så vitt det berör civila aspekter, att lägga grunderna, villkoren, metoden och de försiktighetsåtgärder som skall vidtas i ett sådant fall, och säkerställa barnens uppfostran och familjens välbefinnande genom att avlägsna allt det onda som hotar att vara till skada för de gifta, för barnen och staten. Alla de argument som framförs för att bevisa att det äktenskapliga bandet är oupplösligt, sådana argument som redan anförts, kan likaväl tillämpas, inte bara för att utesluta nödvändigheten av en skilsmässa, utan också makten att tillåta den; för alla de fördelar som kan anföras för det förra kan lika många nackdelar och onda ting åberopas som utgör ett formidabelt hot mot hela det mänskliga samfundet.

90. För att än en gång återvända till vår företrädarens uttryck är det knappast nödvändigt att peka på allt samlat gott som ryms i äktenskapets absoluta oupplöslighet och all den olycka som följer på skilsmässa. Så länge äktenskapsbandet står fast ser vi äktenskap ingångna med en känsla av säkerhet och trygghet medan kontraktet självt blir osäkert, eller åtminstone ger anledning till oro och överraskningar, när separationer tas i beaktande och faran för skilsmässa finns. Å ena sidan ser vi ett underbart stärkande av god vilja och samverkan i mannens och hustruns dagliga liv, medan båda dessa å andra sidan är sorgligt försvagade när skilsmässa lätt står till buds. I det ena fallet har vi vid ett mycket gynnsamt tillfälle en källa till hjälp för båda parter att kunna bevara renheten och lojaliteten; i det andra fallet skadliga incitament till otrohet. I det förra fallet ser vi ett effektivt främjande av barns födelse, vårdnad och uppfostran, även skäl till att osämja bland familjerna och släktingarna försvinner och att en gryende rivalitet och svartsjuka hejdas; till detta kommer mycket stora hinder för födande och uppfostran av barn och många anledningar till gräl och frön till svartsjuka som sås överallt. Slutligen, men av särskild vikt, återupprättas kvinnors värdighet och roll i det civila och inhemska samhället; medan denna värdighet i det senare fallet skamligen sänks och faran löps att "kvinnorna betraktas som utstötta, som slavar under mäns lust".⁶⁹

91. För att med Leo XIII:s väsentliga ord göra en sammanfattning är det lätt att förstå att "skilsmässor, som experimentet visar, leder till fördärvliga seder i det privata och offentliga livet när familjelivet, mer av moraliskt förfall än något annat, brutits ned, att det också innebär förlust av en nations tillgångar och alltså står i omvänt förhållande till familjernas och statens välstånd. Vi har lättare att erkänna hur verkligt illa detta är i sig självt när det står klart för oss att inga medel kommer att räcka till när skilsmässor blir tillåtna. Stor är exemplet makt, ännu större än lustens; och med sådana incitament kan skilsmässor och deras konsekvenser inte leda till något annat än att lidelser släpps lösa och dagligen sprids

⁶⁸ Cod. iur. can., c. 1128 sqq.

⁶⁹ Leo XIII, *Encycl. Arcanum divinae sapientiae* 10 febr. 1880.

och angriper mångas själar som en smittsam sjukdom, eller som när en flod spränger sina vallar och översvämmar landet.”⁷⁰

92. Som vi alltså läser i samma brev “har den mänskliga familjen och staten all anledning att frukta att båda drabbas av fullständigt sammanfall om saker och ting inte ändras.”⁷¹ Allt detta skrevs för femtio år sedan men bekräftas ändå av den hela tiden fortsatta moraliska nedgången och den nedbrytning av familjen som utan motstycke pågår i länder under kommunistisk regim.

93. Så långt, vördade bröder, har vi med tillbörlig vördnad beundrat vad människosläktets allvise Skapare och Återlösare förordnat med hänsyn till det mänskliga äktenskapet; samtidigt har vi uttryckt får sorg över att en så hängiven förordning av den gudomliga godheten i dag, och på alla håll och kanter, omintetgjorts och trampats på av människors lidelser, misstag och laster.

94. Det är då tillbörligt att vi med all faderlig omtanke och med själ och hjärta söker efter lämpliga botemedel så att dessa vederstyggliga missbruk vi nämnt kan avföras och så att äktenskapet överallt kan framställas klart och tydligt igen. Det anstår oss framför allt att i detta syfte påminna om den fast grundade principen, lika respekterad i sund filosofi som i helig teologi, att allt som avvikit från den rätta ordningen inte kan återföras till sitt ursprungliga, naturliga och harmoniska tillstånd, utan en återgång till den gudomliga plan som, enligt den änglalike lärarens undervisning,⁷² är ett exempel på varje rätt ordning.

95. Av dessa skäl angrep vår företrädare i salig åminnelse, Leo XIII, naturalisternas doktrin med följande ord: “Det är en gudomlig lag att allt som grundlagts av Gud, naturens upphov, är mer gagneligt och välgörande ju mer det bevarar sin naturliga status oförminskad och oförändrad, vilket vi också uppfattar så; såtillvida Gud, alla tings Skapare, av sig själv vet vad som är tillbörligt för dessa tings konstitution och deras bevarande har han så påbjudit allt detta för att syftet på vederbörligt sätt skall kunna åstadkommas. Men om människors djärvhet och illvilja förändrar och stör denna tingens ordning som Försynen så vist förordnat, kommer, i själva verket, allt detta som är så underbart förordnat börja vara till skada, eller upphöra att vara till god nytta, antingen därför att det i förändringen förlorat kraften att vara till gagn, eller därför att Gud själv behagat nedkalla en näpst över människors högmod och förmäthenhet.”⁷³

96. För att därför återupprätta den tillbörliga ordningen i denna fråga om äktenskapet är det nödvändigt att ha i åtanke vilken den gudomliga planen är och att sträva efter att foga sig till den.

97. Eftersom det huvudsakliga hindret för detta studium är den ohämmade lusten, som egentligen är den starkaste orsaken till synder mot äktenskapets heliga lagar, och eftersom människan inte kan kontrollera sina passioner om hon inte först underordnar sig Gud, måste det därför, i överensstämmelse med den gudomligt förordnade planen, vara hennes primära

---

⁷⁰ Leo XIII, *Encycl. Arcanum divinae sapientiae* 10 febr. 1880.

⁷¹ Leo XIII, *Encycl. Arcanum divinae sapientiae* 10 febr. 1880.

⁷² S:t Thom. av Aquino, *Summ theolog.*, Ia 2ae, q. 91, a. 1-2 .

⁷³ *Encycl. Arcanum divinae sapientiae*, 10 febr. 1880.

strävan. Ty det är en helig förordning att var och en som först underordnat sig Gud med den gudomliga nådens hjälp kan glädja sig åt att behärska de egna lidelserna och lystnaden; medan den som gör uppror mot Gud till sin egen bedrövelse får erfara sina värsta lidelser som ett uppror inom sig själv.

98. Och hur vist detta har påbudits visar S:t Augustinus med följande ord: "Detta är verkligen tillbörligt och rätt att det lägre skall vara underställt det högre, så att den som har något under sig som underordnat, själv måste underordna sig det som är över honom. Erkänn ordningen, sök friden. Var Gud underordnad och ditt kött skall var dig underordnat. Vad kan vara mer lämpligt och passande! Vad kan vara mer rättvist! Du är underordnad det högre och det lägre är underordnat dig. Tjåna honom som skapade dig så att det som skapats för dig kan tjåna dig. Ty vi anbefaller inte den ordningen, nämligen, 'köttet till dig och du till Gud', utan 'du till Gud och köttet till dig.' Om du emellertid föraktar att underordna dig Gud, kommer du aldrig att få köttet att underordna sig dig själv. Om du inte lyder Herren, skall du plågas av din tjänare."⁷⁴ Denna rätta ordning i Guds vishet nämns av hedningarnas helige lärare som inspirerats av den Helige Ande eftersom han säger, "Gud lät dem därför följa sina begår och utlämnade dem åt orenhet, så att de förnedrade sina kroppar med varandra."⁷⁵ Och S:t Jakob säger: "Gud står emot de högmodiga, men de ödmjuka visar han nåd,"⁷⁶ som samme hedningarnas apostel påminner om, nämligen att människan inte kan behårska sitt köttsliga uppror.⁷⁷

99. Följaktligen kan inte en anstormning av dessa okontrollerade lidelser minskas alls om anden inte först visar en plikttrogen ödmjuk anpassning och vördnad inför dess Skapare. Det är framför allt och före allt annat nödvändigt att de som är förenade i det heliga åktenskapet inför Gud är helt genomsyrade av en djup och åkta pliktkånsla som skall gestalta hela deras liv och fylla själ, hjårta och vilja med en mycket djup vördnad inför Guds majeståt.

100. Dår för gör de sjålasörjare alldeles rätt som är överens med det kristna trosmedvetandets definierade norm och manar de giffa att handla enligt plikten att utöva religionen så att de respekterar Guds lag och hindras att avfalla genom att överlämna sig sjålva åt Gud, be regelbundet om hans gudomliga ledning, ofta ta emot sakramenten och alltid underhåller och vakar över att deras andliga närhet till Gud får nåring och förblir helt uppriktig och lojal.

101. De som underskattar eller försummar dessa möjligheter som står över naturen och tror att de kan förmå människor att behårska köttsliga lustar med hjälp av insikter i naturvetenskaperna, som t.ex. biologin, arvsdragarna och andra, blir djupt besvikna. Vi säger inte detta för att förringa sådana naturliga medel som inte är ohederliga; ty Gud är lika mycket naturens som nådens upphov och han har ordnat de goda tingena av båda slagena till människornas nytta och gagn. De trogna kan och bör därför ha stöd också av naturliga medel. Men de som tror att dessa medel kan åstadkomma kyskhet i den åktenskapliga föreningen, eller att de är mer verkningsfulla ån de övernaturliga, misstar sig.

---

⁷⁴ S:t August., *Enarrat.* i Ps. 143.

⁷⁵ Rom. I: 24, 26.

⁷⁶ Jak 4:6.

⁷⁷ Rom., 7:8.

102. Äktenskapets och det moraliska livets förenlighet med de gudomliga lagar som rör äktenskapet, utan vilka dess fulla återupprättande inte kan komma till stånd, förutsätter emellertid att alla, lätt och med verklig visshet och utan några medföljande felaktiga slutsatser, kan urskilja vilka dessa lagar är. Men alla kan se hur många villfarelser vägen skulle leda till och hur många missuppfattningar som skulle blandas med sanningen, om det bara var fråga om var och ens förnuft att få klarhet, eller om det skulle upptäckas genom den privata tolkningen av den sanning som uppenbaras. Och om detta kan tillämpas i många andra sanningar i den moraliska ordningen, måste vi alla vara mer uppmärksamma på dessa ting som hänvisar till äktenskapet, där det oordnade begäret till njutning kan angripa den bräckliga mänskliga naturen och lätt bedra den och föra den vilse; detta är än sannare när det gäller den gudomliga lagen, som ibland kräver tunga och upprepade uppoffringar, för vilken en svag man kan hitta hur många ursäkter som helst för att undvika den gudomliga lagens uppfyllande.

103. För att inte ett förvanskande eller upplösande av den gudomliga lagen utan en äkta kunskap om den skall upplysa människors egna överväganden och leda dem i det praktiska livet, är en sonlig och ödmjuk lydnad till Kyrkan tillsammans med andlig närhet till Gud och längtan att underordna sig Honom nödvändig på detta område. Ty Kristus har själv gjort Kyrkan till sanningens lärare i dessa frågor också med tanke på de rätta normerna för det moraliska handlandet även om en del sådan kunskap också kan vara tillgänglig för det mänskliga förståndet. Ty så som Gud i fråga om naturens och moralens naturliga sanningar har tillfört förnuftets ljus ett uppenbart ljus så att det som är riktigt och sant "i människosläktets nuvarande tillstånd utan svårigheter kan bli känt med visshet utan inblandning av missuppfattningar,"⁷⁸ så har han också grundat Kyrkan som väktare och lärare i hela sanningen om religionen och det moraliska livet i praktiken; henne bör därför de trogna visa lydnad och i tanke och ord underordna sig så att de förblir väl bevarade och fria från missuppfattningar och moralisk upplösning och så att de inte går miste om det stöd Gud av godhet ger så rikt; de bör visa en sådan tillbörlig lydnad inte bara när Kyrkan högtidligt och slutgiltigt definierar något utan också med rätt känsla för proportioner när opinioner förbjuds och fördöms som illavarslande och oriktiga genom den Heliga Stolens konstitutioner och dekret.⁷⁹

104. Låt därför de trogna vara på sin vakt mot det privata omdömet orimliga oberoende och det mänskliga förnuftets falska autonomi. Ty det är helt främmande för var och en som bär namnet kristen att förlita sig på egna mentala krafter med sådan stolthet att man bara håller med om sådant man i sin inre natur kan utforska och att föreställa sig att Kyrkan, som sänts av Gud för att undervisa och leda alla nationer, inte har en levande kontakt med aktuella frågor och omständigheter; eller till och med att de bara måste lyda i sådana frågor som hon uttalat sig i med högtidlig definition, som om hennes övriga beslut skulle förmodas vara oriktiga eller att hon lagt fram otillräckliga motiv för sanning och ärlighet. Det är tvärtom karaktäristiskt för alla sanna Kristi efterföljare, lärda som olärda, att låta sig vägledas och instrueras i allt som rör tron eller moralen av Guds heliga Kyrka genom hennes högste herde, den romerske påven, som själv leds av Jesus Kristus vår Herre.

---

⁷⁸ Conc. Vat., Sess. III, kap. 2.

⁷⁹ Conc. Vat., Sess. III, kap. 4; Cod. iur. can., c. 1324.

105. Av dessa skäl, och eftersom allt måst anknytas till Guds lag och vetande, är det av största vikt att de trogna är väl informerade om det som gäller äktenskapet för att det universella och bestående återupprättandet av äktenskapet skall kunna förverkligas; både genom det som sägs muntligt och genom det skrivna ordet, inte översiktligt utan ofta och uttömmande, med klara och vägande argument, så att dessa sanningar gör intryck på intellektet och präglas djupt i hjärtat. Låt dem inse och ivrigt reflektera över den stora visdom, välvilja och godhet Gud har visat människosläktet, inte bara genom att ha instiftat äktenskapets institution utan också, och i lika mått, genom att upprätthålla det med heliga lagar; det är också att beakta att dessa lagar ska kunna tjäna det äkta ståndets ädla syften för den egna välfärdens skull och för barnen, men också för de mänskliga relationernas skull, eftersom Gud på underbart sätt upplyft lagarna till värdigheten av ett sakrament genom vilket en överflödande källa av nåd öppnats för dem som förenats i det kristna äktenskapet.

106. Om senare tiders äktenskapsomstörtare ägnar sig helt åt att vilseleda människors förstånd och muta deras hjärta, att göra narr av den äktenskapliga renheten och locka till de grövsta laster med hjälp av böcker och smädeskrifter och andra oräkneliga metoder, så mycket mer måste ni säkerligen, vördade bröder, som "den Helige Ande satt ut som biskopar för att leda Guds Kyrka som han återlöst med sitt eget blod",⁸⁰ genom er själva och prästerna ni har till er hjälp och därtill genom lekmännen i den av oss så önskade och rekommenderade Katolska Aktionens sammansvetsats till en hierarkisk och apostolisk kraft, anstränga er för denna sak, så att ni med alla tillåtna medel bemöter de felaktiga slutsatserna med sanningen, lasterna med kyskhetens eminenta värdighet, lystenhetens slaveri med Guds söners frihet,⁸¹ och den ödeläggande lättheten att ta ut skilsmässa med en uthållig kärlek i det äktenskapliga förbundet och genom det okränkbara löftet om trohet ända in i döden.

107. Det kommer alltså att ske att de trogna helhjärtat skall tacka Gud för att de står i förbund med varandra i trohet mot Hans bud och för att de med ett milt tvång leds att fly så långt bort som möjligt från varje form av köttets avgudereri och det envisa beroendet av passioner. De kommer med ett gott mått att vända om och föras bort från dessa avskyvärda åsikter som till den mänskliga värdighetens vanheder nu sprids i ord och skrift och ges ut samlat med titeln "det perfekta äktenskapet", och som i själva verket inte skulle göra annat än att göra det perfekta äktenskapet till "det moraliskt fördärvade äktenskapet", som det faktiskt rätteligen kallats.

108. En sådan välgörande och religiöst förberedande undervisning om det kristna äktenskapet blir något helt annat än den överdimensionerade psykologiska skolning som nuförtiden erbjuds av personer som vill reformera de giftas liv och som gör anspråk på att hjälpa de äkta paren med en stark betoning på psykologiska aspekter men som snarare lär ut konsten att synda på ett utspekulerat sätt än dygden att leva kyskt.

109. Vi vill alltså, vördade bröder, ta vår företrädares, Leo XIII:s, salig i åminnelse, ord i encyklikan om det kristna äktenskapet till biskoparna i hela världen, helt som våra egna: "Vaka över att inte spara på era ansträngningar och auktoritet för att bland människor ni anförtrotts leda göra gällande att varje doktrin som Herren Kristus och apostlarna, den

---

⁸⁰ Acta, XX, 28.

⁸¹ Joh. 8:32, ffr; Gal., 5:13.

gudomliga viljans uttolkare, har fört vidare, och som den Katolska kyrkan själv med religiöst allvar bevarat och påbjudit till efterföljelse av de trogna, i varje tid skall bevaras hel och outspädd.”⁸²

110. Inte ens den bästa anvisning Kyrkan har att ge förmår räcka till för att ännu en gång ensamt för sig bringa äktenskapet i överensstämmelse med Guds lag; något mer behövs utöver skolningen i att tänka medvetet, nämligen en vilja som på makens och makans sida är fast besluten att följa Guds och naturens heliga lagar i frågan om äktenskapet. In fine, trots vad andra kan vilja hävda och sprida vitt och brett muntligt eller skriftligt måste vi låta mannen och hustrun avgöra detta: att stå fast vid Guds bud i allt som äktenskapet kräver; att alltid bistå varandra med en ömsesidig kärleks hjälp; att bevara kyskhetens heder; att inte lägga en världslig hand på förbundets karaktär; att på ett sätt som alltid är kristet och helgat bruka rättigheterna givna i ett äktenskap särskilt under de första åren, då också vanan, om återhållsamheten efter den tiden blir nödvändig, kommer att ha gjort det lättare för båda att senare bevara den och fortsätta återhållsamt. För att de skall kunna komma fram till detta fasta beslut, hålla fast vid det och omsätta det i praktiken, kommer en ofta upprepad reflektion över levnadsståndet och en ivrig tanke på det sakrament de mottagit vara dem till stort stöd. Låt dem alltid ha i åtanke att de helgats och styrkts för skyldigheterna och värdigheten i levnadsståndet genom ett särskilt sakrament vars effektiva kraft inte dör, fastän det inte präglar en beständig egenskap. I detta syfte kan vi meditera över den helige kardinal Robert Bellarmines sanna och mycket tröstande ord. Tillsammans med andra välkända teologer av sann andlig övertygelse uttrycker han sig sålunda: ” Äktenskapets sakrament kan betraktas på två sätt: först när det kommer till och sedan i sitt bestående tillstånd. Ty det är ett sakrament av liknande slag som eukaristin, som inte bara då det förmedlas, utan också när det stannar kvar, är ett sakrament; ty så länge de gifta parterna lever är deras förening ett sakrament i Kristus och i Kyrkan.”⁸³

111. Det är ändå nödvändigt, som vi redan påpekat, att de gifta parterna samverkar för att detta sakraments nåd skall bära hela sin frukt; det innebär att de med hela sin förmåga och outtröttliga ansträngningar strävar efter att fullgöra sina förpliktelser. Ty människor måste precis som i den naturliga ordningen ta till vara de krafter Gud ger med eget slitsamt arbete och flit för att dra nytta av hela deras livskraft; misslyckas de uteblir det man kunnat utvinna, varför människorna med oavbruten iver måste använda den styrka nåden samlar upp i själarna genom detta sakrament. Låt därför inte de som förenats i äktenskap försumma den sakramentets nåd de fått;⁸⁴ ty när de bemödar sig att med omsorg fullfölja sina förpliktelser, hur krävande de än må vara, upptäcker de att denna nådens kraft med tiden verkar mer och mer. Och om de ibland skulle känna sig alltför betungade av svårigheter i levnadsståndet, låt dem inte förlora modet utan låt dem snarare i någon mening se det S:t Paulus aposteln skrev till sin älskade lärjunge Timotheos, i fråga om vinningens sakrament när lärjungen nedslogs av motgångar och förolämpningar, som riktade till dem själva: ”Därför påminner jag dig om att du skall blåsa liv i den nådegåva från Gud som finns i dig sedan jag lade mina händer på

---

⁸² Encycl. *Arcanum*. 10 febr. 1880.

⁸³ S:t Rob. Bellarmin., *De controversiis*, tom. III, *De Matr.*, controvers. II, kap. 6.

⁸⁴ I Tim. 4:14.

dig. Ty Gud har inte gett oss modlöshetens ande utan kraftens, kärlekens och självbesinningen.”⁸⁵

112. Allt detta beror emellertid, vördade bröder, i hög grad på de blivande makarnas nödvändiga förberedelse för äktenskap. Ty det kan inte förnekas att grunden för ett lyckligt äktenskap likamycket som ett olyckligt äktenskaps förfall, förbereds och läggs ned i pojkar och flickors själar under barndomen och ungdomstiden. Faran finns att de som före äktenskapet i alla ting sökt det som är deras, som tillåter sig till och med orena begär, i äktenskapet kommer att vara som de varit tidigare, att de får skörda det de sått; ⁸⁶ inom hemmets väggar blir det därför sorg, klagan, ömsesidigt förakt, stridigheter, slitenhet i det gemensamma livet och, värst av allt, står dessa parter där till slut ensamma med de egna oövervunna lidelserna.

113. Låt alltså dem som står i begrepp att gifta sig närma sig detta tillstånd med rätt inställning och vara väl förberedda så att de, så långt de förmår, kan hjälpa varandra att klara av livets skiftande förutsättningar och än mer värna den eviga frälsningen och nå en inre mognad som svarar mot Kristi fullhet. ⁸⁷ Det hjälper dem också om de uppträder mot sin kära avkomma så som Gud vill. Det vill säga att fadern är verklig fader och modern verklig moder; genom deras innerliga kärlek och outtröttliga omsorg kan hemmet för barnen på sitt eget sätt ge en försmak av det paradisesets skönhet i vilket Skaparen först insatte de första av människosläktet, även om bristerna och besvären i denna tårarnas dal måste bäras. På så sätt kan de uppfostra sina barn till riktiga människor och goda kristna; de ingjuter i dem en rätt förståelse av den Katolska kyrkan och ger dem ett sådant sinnelag som deras fädernesland begär av dem i plikter och tacksamhet.

114. Följaktligen bör både de som nu tänker ingå i detta helgade äktenskapsstånd och de som har som uppgift att fostra den kristna ungdomen med den nödvändiga blicken på framtiden förbereda det som är gott, undvika det som är dåligt och minnas de punkter vi redan talat om i vår encyklika om uppfostran: “Viljans böjelser måste förträngas alltifrån barndomen om de är dåliga, men när de är goda måste de läras upp och det medvetna tänkandet särskilt hos barnen genomsyras av en trosundervisning som börjar med Gud, medan hjärtat måste styrkas med hjälp av den gudomliga nåden utan vilken ingen kan betvinga onda begär eller hans fasta ordning och formation föras till fullkomlighet av Kyrkan. Ty Kristus har försett henne med en lära om de himmelska tingerna och om de av honom instiftade sakramenten för att kunna göra henne till en duglig lärare för människorna.” ⁸⁸

115. Särskild omsorg att välja motpart hör till förberedelserna för ett kommande gott liv som gifta; det förestående äktenskapet beror till stor del på detta om det skall bli lyckligt eller inte, eftersom den ene för den andra antingen kan bli till stor hjälp i ett kristet liv, eller en stor fara eller ett hinder. Och för att de inte för resten av livet skall beklaga sig över sorger och bekymmer som följer ett ogenomtänkt äktenskap, bör de som avser ingå äktenskap noga tänka sig för i valet av den person de för all framtid måste sammanleva med dagligen. Därför bör de i sina kloka bedömningar först vara medvetna om Gud och Kristi sanna religion

---

⁸⁵ 2 Tim 1: 6-7.

⁸⁶ Gal., 6:9.

⁸⁷ Ef 4:13.

⁸⁸ Encycl. *Divini illius Magistri*, 31 dec. 1929.

och sedan i andra hand om sig själva, om motparten, om barnen som skall komma och också om det mänskliga och civila samhället vars källsprång är äktenskapet. Låt dem be ivrigt om gudomlig hjälp så att de gör sitt val i överensstämmelse med den kristna försiktigheten och inte låter sig ledas av blind och obehärskad lystnad, eller av varje annan trängtan till rikedom eller annat osunt inflytande, utan av en sann och ädel kärlek och av uppriktig tillgivenhet till den blivande motparten; och låt dem sedan i livet som gifta sträva mot de syften för vilka Staten inrättats av Gud. Låt dem slutligen inte försumma att be om sina föräldrars visa råd beträffande sin motpart och låt dem inte ta dessa råd lättvindigt så att de genom deras mogna kunskap och mänskliga erfarenhet kan akta sig för ett olyckligt val och på tröskeln till det äkta ståndet än rikligare få gudomlig välsignelse genom det fjärde budet "Visa aktning för din far och din mor (som är det första budet med ett löfte), så att du får leva i det land som Herren, din Gud, ger dig."⁸⁹

116. Now since it is no rare thing to find that the perfect observance of God's commands and conjugal integrity encounter difficulties by reason of the fact that the man and wife are in straitened circumstances, their necessities must be relieved as far as possible.

116. Eftersom det nu inte är så ovanligt att den fullständiga lydnaden till Guds bud och den äktenskapliga integriteten stöter på svårigheter av det skälet att mannens och hustruns omständigheter är besvärande, måste behovet av det nödvändigaste tillgodoses så långt det är möjligt.

117. Och därför måste i första hand alla åtgärder vidtas för att åstadkomma vad vår företrädare Leo XIII, salig i åminnelse, redan tydligt påpekat,⁹⁰ nämligen att sådana ekonomiska och sociala metoder måste ha en plats i Staten för att varje familjeöverhuvud, i relation till hans levnadsförhållanden, skall kunna förtjäna så mycket som av nödvändighet behövs till försörjningen av honom själv, hustrun och barnens i deras uppfostran, ty "arbetaren är värd sin lön."⁹¹ Att förneka detta, eller att få det rättmätiga att väga lätt, är en allvarlig orättvisa som den Heliga Skrift räknar till de största synderna; ⁹² det är också olovligt att ge en så mager lön att den är otillräcklig för en familj att kunna livnära sig i sin dagliga situation.

118. Det är emellertid angeläget att parterna själva under väl tilltagen tid innan de påbörjar det äktenskapliga livet söker undanröja eller åtminstone i någon mån avlägsna materiella hinder som står i deras väg. Hur detta kan ske effektivt och hederligt måste framhållas av erfarna personer. I de fall självförsörjning saknas måste privata eller offentliga instanser bestämma om en gemensam hjälpsats.⁹³

119. När dessa medel vi framhållit inte räcker till för behoven kräver den kristna barmhärtigheten med stor tydlighet att särskilt större och fattiga familjer skall bli försörjda med det de behöver; det åligger därför de rika att hjälpa de fattiga så att de med hänsyn till sitt överflöd av denna världens goda ting inte får föröka dem utan att bära frukt, eller helt

---

⁸⁹ Ef 6:2-3; 2 Mos 20:12.

⁹⁰ Encycl. *Rerum novarum*, 15 maj 1891.

⁹¹ Luk, 10:7

⁹² 5 Mos 24:14-15

⁹³ Leo XIII, Encycl. *Rerum novarum*, 15 maj 1891.

slösa bort dem utan använda dem till deras stöd som saknar livets nödortft. De som ger av sitt förråd till Kristus i hans fattiga får av Herren en rik belöning när han kommer för att döma världen; de som handlar tvärtom betalar straffet.⁹⁴ Inte utan skäl varnar oss aposteln: "Om någon som har vad han behöver här i världen ser sin broder lida nöd men stänger sitt hjärta för honom, hur kan då Guds kärlek förbli i honom?"⁹⁵

120. Om enskilda, privata resurser inte är tillräckliga för detta syfte är det emellertid myndigheternas plikt att träda in för den otillräckliga individuella insatsen, i synnerhet i en fråga av så stor vikt för det allmänna väståndet som berör familjernas och de giftas uppehälle. Om särskilt familjer med många barn inte har lämpliga bostäder, om en make inte finner arbete och medel för livsuppehållet, om inte heller det nödortftigaste kan köpas för annat än uppdrivna priser, om till och med familjens mor till stor skada för hemmet tvingas gå ut och skaffa försörjning genom eget arbete, om hon därtill på grund av normala eller till och med ovanligt svåra födslovåndor berövas riktig mat, medicin och en kompetent läkares assistans är det myndigheternas plikt att göra en insats. Det blir uppenbart för alla i vilken grad de gifta kan tappa modet och hur familjelivet och troheten mot Guds bud blir svår för dem; det är verkligen uppenbart vilken stor fara som kan uppstå för den allmänna tryggheten och själva det civila livets välfärd när sådana människor måste leva i ett förtvivlat tillstånd därför att de inte ens äger något de kan befara förlora och får försöka ställa sina förhoppningar om oberäkneliga fördelar till ett upplösande av staten och den etablerade ordningen.

121. Wherefore, those who have the care of the State and of the public good cannot neglect the needs of married people and their families, without bringing great harm upon the State and on the common welfare. Hence, in making the laws and in disposing of public funds they must do their utmost to relieve the needs of the poor, considering such a task as one of the most important of their administrative duties.

121. Av sådana skäl kan inte de ansvariga för staten och den allmänna välfärden bortse från de giftas och familjernas behov utan att både staten och det allmänna tar skada. Lagar måste stiftas och allmänna fonder användas för att de fattigas behov skall tas till vara så långt som möjligt med tanke på att en sådan uppgift hör till de viktigaste av deras administrativa förpliktelser.

122. Det händer tyvärr inte så sällan i dessa dagar att ett raskt och rikligt stöd, i ett slags omvändning av tingens verkliga ordning, ges en ogift mor och hennes illegitima avkomma (som naturligtvis måste få hjälp för att undvika ett större ont), men som förnekas legitima mödrar eller ges dem sparsamt och motvilligt.

123. Men inte enbart med tanke på det timliga goda, vördade bröder, utan också på andra ting som rör själarnas goda, tillkommer det myndigheterna att upprätta rätta bestämmelser för äktenskapet och familjerna. Rättvisa lagar måste stiftas till skydd för kyskheten, för det ömsesidiga äktenskapliga understödandet, och för liknande ändamål, och dessa måste verkställas troget, därför att, som historien intygar, statens välgång och medborgarnas timliga väl inte kan förbli säkra och sunda då den grund de nedlagts på, som är den moraliska

---

⁹⁴ Matt 25:34

⁹⁵ 1 Joh 3:17

ordningen, försvagas och då själva källan ur vilken Staten hämtar sitt liv, nämligen äktenskapet och familjen, försvåras av dess medborgarers laster.

124. För att den moraliska ordningen skall kunna bevaras är varken den sekulära maktens lagar och sanktioner eller dygdens skönhet och utläggandet av dess nödvändighet tillräckliga. Den religiösa auktoriteten måste medverka för att upplysa själarna, ge viljan vägledning och styrka mänsklig bräcklighet med stöd av den gudomliga nåden. En sådan auktoritet kan bara finnas i den av Kristus grundade Kyrkan. Därför måste vi i Herren uppmana alla som har maktens tyglar i sina händer att i bön verka för att den goda friden och vänskapen i Kristi kyrka byggs upp och befästs, så att båda krafter genom förenad verksamhet och energi effektivt kan omintetgöra dessa avsevärda, onda ting, frukter av godtyckliga friheter som angriper både äktenskapet och familjen, och som är ett hot både mot Kyrkan och Staten.

125. Regeringarna kan bistå Kyrkan väl i hennes viktiga tjänst om de i sina förordningar tar hänsyn till vad den gudomliga och kyrkliga lagen föreskriver och om det för överträdelsena finns fastställda straff. Ty som det nu förhåller sig tror en del att allt som är tillåtet enligt Statens lagar, eller i alla fall inte döms efter dem, också är tillåtet i den moraliska ordningen och eftersom de varken fruktar Gud eller har anledning frukta människans lagar till och med handlar mot samvetet och så drar sig själva och många andra ned i fördärvet. Staten riskerar inte sina integrerade rättigheter och kan inte se sig försvagad genom samröret med Kyrkan. Sådana misstankar eller farhågor är tomma och grundlösa, så som Leo XIII så klart och tydligt uttryckt: "Det anses allmänt", säger han, "att Jesus Kristus som grundare av Kyrkan önskade att den andliga makten skulle vara skild från den civila, att båda skulle vara fria och oförhindrade i sitt arbete, att det för båda på samma gång skulle vara ändamålsenligt och i allas intresse att relationerna mellan dem harmonierade... Om den civila makten på vänskaplig basis gör gemensam sak med Kyrkans andliga makt följer också att båda tjänar stort på samverkan. Statens värdighet förhöjs och med religionen som vägledning skall inget regerande finnas som inte är rättfärdigt; medan det för Kyrkan finns en säker vakt och ett försvar som verkar för de troendes allmänna väl." ⁹⁶

126. För att lyfta fram ett aktuellt och gott exempel på vad detta betyder har det nu inträffat, helt i samklang med den goda ordningen och i full enighet med Kristi lag, att i den högtidliga pakten mellan den Heliga Stolen och Konungariket Italien också allt som rör äktenskapet en överenskommelse och samverkan i godo har uppnåtts som är värdiga det italienska folkets ärorika historia och dess gamla och helgade traditioner. Dessa dekret återfinns i Lateranöverenskommelsen: "Den italienska staten, som ser det som en angelägenhet att återupprätta äktenskapets institution som grund för familjerna, tillerkänner de civila följderna av äktenskapets sakrament allt som tillskrivs det i den kanoniska lagen". ⁹⁷ Till denna grundläggande norm tilläggs ytterligare paragrafer i den gemensamma överenskommelsen.

127. Även i dessa våra egna dagar (då det sorgligt nog så ofta förkunnas att den civila makten fullständigt skall skiljas från Kyrkan, och till och med från all religion) skulle detta kunna vara ett slående exempel för alla hur den enda högsta auktoriteten kan förenas med

---

⁹⁶ Encycl. *Arcanum divinae sapientiae*, 10 febr. 1880.

⁹⁷ Concord., art. 34; Act. *Apost. Sed.*, XXI (1929), sid 290.

och förknippas med den andra utan skada för den enes eller den andres rättigheter och högsta makt och som på så sätt skulle beskydda de kristna föräldrarna från ondskefulla ting och ett hotande fördärv.

128. Allt detta, vördade bröder, som fötts fram genom våra tidigare omsorger och lagts fram för er, önskar vi enligt den kristna försiktighetens norm bli kungjort bland alla våra älskade barn och medlemmar i Kristi stora familj som anförtrotts ert trogna ansvar, så att alla blir väl förtrogna med den ofördärvade undervisningen om äktenskapet och så att de alltid är på sin vakt mot de faror som förespråkas av irrlärens undervisare och mest av allt så att de "säger nej till ett gudlöst liv och denna världens begär och lever anständigt, rättrådigt och fromt i den tid som nu är, medan de väntar på att vårt saliga hopp skall infrias och vår store gud och frälsare Kristus Jesus träder fram i sin härlighet".⁹⁸

129. Må Fadern, "efter vilken allt vad fader heter i himlen och på jorden har sitt namn",⁹⁹ stärka de svaga och ge de klenmodiga och räddhågade mod; så ock Kristus, vår Herre och återlösare, "de heliga sakramentens instiftare och fullkomlige upphovsman"¹⁰⁰ som ville att äktenskapet skulle bli till och gjorde bilden av sin egen oförstörbara förening med Kyrkan till ett mysterium; så ock att och den Helige Ande, Guds kärlek, hjärtats ljus och själens styrka, nådeligen må bevilja oss alla att uppfatta och med Guds nåds hjälp beredvilligt och praktiskt omsätta det vi genom detta brev utlagt rörande äktenskapets heliga sakrament, Guds underbara lag och vilja, och respektfullt finna botemedel att bekämpa villfarelser och annalkande faror så att fruktsamheten invigd åt Gud på nytt uthålligt kan blomstra i det kristna äktenskapet.

130. Vid hans nåds tron frambär vi med största ödmjukhet vår uppriktiga bön att Gud, all nåds upphov, alla goda önskingars och gärningars inspiration,¹⁰¹ må låta detta bli verklighet och efter sin frikostighets storhet och allmakt värdigas skänka det givmilt, och som ett tecken på samme allsmäktige Guds rika välsignelse, ger vi er, vördade bröder, prästerskapet och det folk som anförtrotts er trogna vaksamhet, vår apostoliska välsignelse.

Given i Rom vid S:t Petrus basilika, denna dag, den trettioförsta december år 1930, i det nionde året av vårt pontifikat.

Pius XI

---

⁹⁸ Tit 2:12-13.

⁹⁹ Tit 3:14.

¹⁰⁰ Conc. Trid., Sess. XXIV.

¹⁰¹ Fil 2:13

